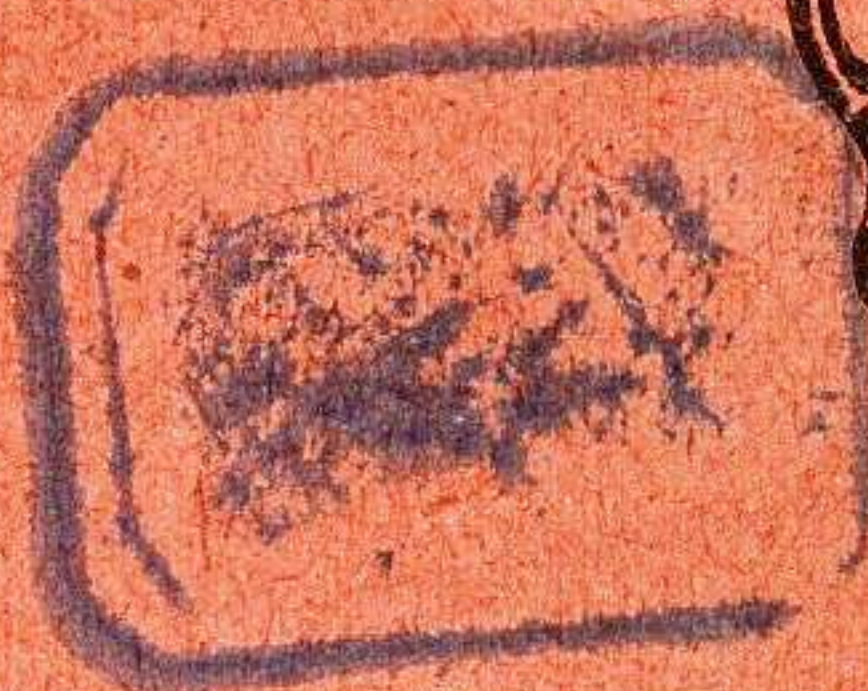

कुमारคำฉันท์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑

พระองค์เจ้าหญิงมณฑา กับพระองค์เจ้าหญิงอุบล

ทรงพระนิพนธ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านารัณนา

โปรดให้พิมพ์

๗๗๗

เมื่อปีกุน พ.ศ. ๒๔๖๖

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

กุมารคำฉันท์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑

พระองค์เจ้าหญิงมณฑา กับพระองค์เจ้าหญิงอุบล

ทรงพระนิพนธ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านารีรัตนา

โปรดให้พิมพ์

เมื่อปี ๒๕๖๖ พ.ศ. ๒๕๖๖

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

เลขห้อง

104

เลขหมู่

895.9114

ว 122ก

เลขทะเบียน

ว.39ว.14082

อธิบาย

ในเรื่องมหาเวสสันดรชาดกทั้ง ๑๓ กัณฑ์ นับถือ
กันว่ากัณฑ์กุมารเป็นสำคัญกว่ากัณฑ์อื่น เพราะเรื่อง
ตอนที่พระเวสสันดรกลายาเพ็ญบุตรบริจาคเป็นมฬารกฏ
ทานอยู่ในกัณฑ์นี้ หนังสือต่าง ๆ คืมาตั้งแต่ตัว
ภาษามคธ ครั้นมาแปลเป็นเทศนาภาษาไทยแต่งเป็น
รามมหาชาติกัณฑ์ เพราะฉะนั้นจึงเป็นกัณฑ์ที่ทักขอย
เอามาแต่งเป็นภาพยกลอนโคลงฉันท์ ตั้งแต่ครั้งกรุงศรี
อยุธยาเป็นราชธานีมาจนในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์
หนังสือกุมารคำฉันท์ที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอชั้น ๑ พระองค์เจ้าหญิงมณฑา กับพระองค์
เจ้าหญิงอุบล ช่วยกันทรงแต่งทในพระบรมมหาราชวัง
แต่จะทรงแต่งในรัชกาลที่ ๑ ฤามาแต่งต่อในรัชกาลที่ ๒
ที่ ๓ ขอนหาทราบชัดไม่ พระองค์เจ้าหญิงอุบลประสูตร
เมื่อขกน พ.ศ. ๒๓๓๔ สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๓ พระ
องค์เจ้าหญิงมณฑาประสูตรเมื่อขจอ พ.ศ. ๒๓๓๓ เสด็จ

อยู่มาจนรัชกาลที่ ๔ ถึงได้เป็นพระอาจารย์ทรงสอน
 อักษรวิธีประทานพระเจ้าลูกเธอในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ พระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ้าว่าตามสนธิสัญญาที่ท่านองหมื่น
 จะแต่งในรัชกาลที่ ๒ ควรมีเรื่องราวปรากฏว่าในรัชกาล
 นั้นโปรดฯ ให้แต่งหนังสือมหาชาติคำหลวง ซึ่งฉบับ
 ชาติมาแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาให้บริบูรณ์ครบทั้ง ๓๓
 กัณฑ์ อาจเป็นเหตุชวนให้พระเจ้าอนงนางเธอทั้ง ๒
 พระองค์ซึ่งทรงศกษาศึกษาอักษรวิธีได้เชี่ยวชาญ ทรงแต่ง
 ฉันทกumar ในรัชกาลที่ ๒ นั้นก็เป็นได้

คำฉันทกumar ที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ใครอ่าน
 ก็เห็นจะยอมหมดทุกคนว่าแต่งดีหนักหนา ถึงล้านวน
 ผู้ชายก็ยากที่จะแต่งให้เทียบได้ถึงได้ ควรเป็นตัวอย่าง
 ให้เห็นความดีข้อหนึ่ง ว่าการศกษาของสตรีใน
 ประเทศของเรานี้โดยเฉพะที่เป็นสมาชิกในราชสกุล
 ได้รู้เรื่องมาแต่โบราณ.

กุมารคำฉันท์

โคลง ๔

๑ ถวายกรเกศกัม

พุทธรัตนไฉฟาร

นำสัตว์สังนฤพาน

สญชาติขาคภพแคล้ว

๑ อนึ่งประนมมนัสนอม

คุณพระไตรปิฎกธรรม

ยังรสอมฤตยสรวรค์

ไสตสัคยทริยทรายแล

๑ นบบาทสาวกเชอ

อุกหมุ่สมมุติสงฆ์

เปนนบตรอกคณพวงค์

ง้าวญาตคาศนาไท

กฤษดาณ

เลิศแก้ว

พนัส สุขแซ

เคลอนพนภยพาล ๑

บังคล

เทยงแท

สรงไสจ ใจนา

เลิศล้วนควรรแสง ๑

ชินวงค์

สยไว

พุทธภาค

ทวนห้าพนบ ๑

๑ เสรีประสาธน์หักต่อตั้ง	คุษฎี
โดยจิตรแลอินทรีย์	ผ่องแผ้ว
เคารพพระคุณศรี	ไทรรัตน
สามสิ่งยังนพเพ็ญ	เพ็ญข้าควรเมือง ฯ
๑ อัญชยมสมเด็จเบือง	ปิตร
ทั้งพระชนนีสอน	คำเช่า
ข้าถวายชลกร	บทเรศ
ขอพระคุณคุ้มเกล้า	ลกไฉนจักกาล ฯ
๑ ไหว้ครูผู้ช่วย	อุกขรา
สอนสั่งศิษย์ศึกษา	รอบรู้
สรรพศาสตร์สิ่งวิชา	ไทรเพท
ขอพระเดชท่านผู้	จิตรข้าสถาวร ฯ
๑ ขอแถลงมธุรกล่าวเกลี้ยง	กลอนฉันท
โดยเรื่องกุมารบรรพ	บอกถ้อย
ชาคกพระเวสสัน	ครแจ่ม ใจนา
เพียรแต่งตามรู้ น้อย	อ่านแจ้งใจเกษม ฯ

๑ ข้าผู้ประพฤตฺพร่อง
ลขิตวิจิตรนิพนธ์

สมญาอุบลมณ

แต่งกุมารกลอนให้

คำกล

พจน์ไว้

ตามาค

ต่อต้องมหาพน ๗

๑๔ ปางหน่ออนรานอุบดิน

๑ สบสร้างแสงงกศลมูล

๑ อ่อนไทธิดาบรมนาถ

อีกไททะทวาริกะกุมาร

๑ เนาในศิวัศรมสุเรนทร์

อันวิสัฏกรรมธำกล

๑ หว่างเวียงขึงคีชรบรร

วงกฏพนมพนัศราย

๑ แสนสุขสโมสรภิรมย์

เทียรทิพยไพโรชนพิมาน

๑ เฉลาฉลิกนกนกระนะประกัย

๑ เทองแสงประกัศจรูญ

ทรบันมไหสรย์

เหตุโพธิยาญาณ

มทราชมหาศาล

บุตรเพอนบำเพ็ญผล

บริเวณวนารญ

สกลสร้างประสิทธิ์ถวาช

พตพรรณคิลาลาย

กลแก้วประการกาญจน์

รุจิเรกระโหฐาน

อมเรศรฤาปูน

มณเฑียรประไพทริย์

จรัสรัตนรุจิ

๑ หม่อมราชวงศ์เวียงตรณสกรรจ์
อีกสิ้นธระโยกขรณ

๑ สักทาวสถิตยประพฤติพรต
ทรงศีลสำรวมสมณใน

๑ สืบสร้างสมาธิจิตรพรหม
แผ่ผลผลากุศลขึ้น

๑ พวงพาลพยัคฆทิมกำแหง
ภูมิพนพิศาลในพนสนท

๑ คว้ยเคชะเคชพระสมกิงษ
สรวเพชญพงศ์พุทธรุณ

๑ ทกเทพยท้าวอมรเนา
ฉาชนชะเฉอยสุขแลใน

๑ ค้างบองพิศขำขทัย
สักทาวสถิตยสขสขา

๑ ฝายเถาทชชกพเน
มองหมายทมาพนศตรง

ผลพรรณจะพงมี
ชลเอี่ยมสอาดใส

ธรรมเพศชฎีไพร
กิกอบสีกขาบรรพ

มวิหารทางธรรม
บริษทสากถ

สถิตยแหล่งวนารญ
กเกษมสวสดี

บรมบรรณชินศรี
วรหวังจะตรัสไตร

นุประเทศพฤกษไพร
จิตรเกรงพระเคชา

ประจวบนั้นโรคา
บริเวณกุกอง

จรคณณแคนพง

อจุตแจ้งมคามา

- ๑ เถำม่นกมลตะแกกม่ง
 กุ่มค้อมณโคยทรธยา
 ๑ ไปแล้วจะเหลียวแลขมิยล
 พนเฝ้าแลพาลพยัคฆฉกรร
 ๑ นานาอเนกนกรสัตว์
 ล้วนเหลาลเลิงเคชแลกาย
 ๑ พราหมณ์พฤตมิประพจน์จิตรรวัง จตยาทเวิงแรง
 สาวเสีกรสังจรแวง
 ๑ ข้ามห้วยละหารวนวนา
 ยุ่มยามตระบังจรบเมิน
 ๑ สันทางสถลมรรคสันโคย
 เคชรุกขเรณทมอมร
 ๑ รอนรอนระวัวร์จะคัย
 แะศัพทเสียงสกุณไพร
 ๑ หม่นกักนำวิหคฝูง
 รวรวระเรอยสรสำเนียง
- ทิศเฉียงอุดรขวา
 หิมเวศไพรวัน
 ชนพวกพเนสัย
 จรคล้ายเคลอนคล้าย
 คณเพศหลากหลาย
 ฤทธิภาพพึงเสียง
 แลละลาละลงเกิน
 คีขเรศแนวเนิน
 ยทบาทกระเจิงจร
 ระยะโยชนคงคอน
 อภิบาลบำบัตไภย
 จรลยณเหลียมไศล
 ะเร้งร้องระงมเสียง
 แลประนังมารังเวียง
 ชนไหยละห้อยหวาน

๑ พวกฝึกผิวพจประนัง
 ส่งเสียงประสานหัดถกสรวล
 ๑ แสร้งเสียงสท้านวนวิเวก
 สากสากสำเนียงสัตว์ครวญไลย
 ๑ เย็นเยือกยะเยียบทุกทีศา
 ภูตผีโชนมคสรกักริน
 ๑ ฟาอับชะอำพรชอุ่ม
 พราหมณ์ทกสท้านกมลมาลย์
 ๑ เถาะไปก็ปลอศสรพไภย
 เพอเพิ่มขำเพี้ยนผลกุศล
 ๑ ถึงท่าสถานสรตริง
 หยุคยนระยงกรชกาย
 ๑ เออออณอาตมกัศล
 พลาญเหลียวแกเลงเนตรกัมอง
 ๑ แพร่งแพร่งบพรบกรณิกา
 ขอดเยยมพโยมยลจรด

สรรค์พิทครางครวญ
 ระริก้องวังเวงไพโร
 จิตรหวาดกัหวั่นไหว
 จรเทียวคนองเดิน
 หิมเวศเอนเนิน
 พจนกัตโกนขาน
 ชรอนดงคาล
 คีรเสียวเสียงชน
 ขมิอาจเออมผจญ
 สธาท้าวกัโคยคาย
 มจลินทกระแสด้าย
 กัตลงคณงปอง
 ครดววงแลहनห้อง
 มุขมั่งผลุลด
 กรเมียรอาศรมบท
 จรัสกรขกรมย์ไพโร

- ๑ เหลืองเลื่อมอร่ามวิโรตติกาญ จนสัทธิแสงไส
 ลิบลิบละลวแล้กระไร ธิเรขเรองรอง
 ๑ ถ้ามโนมนนคเปรม คเกษมสมพอง
 มั่นหมายประมาณกมลปอง นิแลไพธิวาสา
 ๑ ความเลอยมล้ำกลทา กัทเลาเลอโมอา
 รมณรวนทเรจิตรกัปรา รมเน่งคเนนาน
 ๑ เพลาคล่องปจุมยำ แลยอสนธยากาล
 นองท้าวธจากพนพิศาล จรสคิวัศรม
 ๑ เชยสองเสน่ห้กมลสา ทรสขล้ำาญชม
 ลักขิตยากจะภรมย์ บริภาญชโภาชา
 ๑ แม้ก็จะเก้นจรตระบง บทรบจรลคลา
 ธิงท้าวจะทลบทวรา ขวเรศคังถวิล
 ๑ วอนขอพระหน่อทติข โย รัสราชราชิน
 แต่จอมสฐาสรนริน ทรเจ้าผู้ใจอารย์
 ๑ แท้ท้าวจะอวยพระบิยบุตร ขวิมตหวังสาร
 แก่สร้อยภิเษกแลอนูมาน ธิกเกอเป็นชินศรี

๑ แแต่องคฺมเหษียสดา
ทวฺยจิตรธเจอบยทว

๑ สองทราวมเส่นหีบมิจะเปรียบ
เพอนยากพิบากทุกขทน

๑ เนาในพระอาศรมวนา
ยลพักตรพระไปคกทพน

๑ ญานางจะปลงกมลใน
อ้อนท้าวจะโถมนัศร

๑ ทักทานศรัทธาพระบุตรทาน
ถึงอาจจะอวยอทิศทา

๑ ว่าคุณจะคณกลกระทำ
อกอาตมาทพลทน

๑ บากบุกพนาครแต่สญ
หวังลาภหอบสรีระกาย

๑ ออย่าเลยจะยบสกนธเนา
ต่อพรั่งอรุณวรทิวา

ญาจะยลขยนิค

สละไคก็ชิตสน

ชีพเนตรกยงตน

ทเวศไรร่ประยรรย

ครไคแต่อาคร

ทุกขไคก็ดบสมร

อ้าเถอท้าวจะอวยอร

นฤเบนทนานา

ผิวท้าวธรรวคา

นจะเค้ราจะเลียบผล

ทฤษแทจลาจล

ทุกขเค็นประกาศาย

จรพางชีวาวย

ก็จะเลียบประโยชนมา

ณประเทศศกฺษา

กรแจ้งพโยมมาน

๑ แม่นแท้พระนางนชจะจาก
ในห้องมหาหิมนานต์

๑ ยิงสามคีไวบรมวงศ์
ชอบเชิงจะรียบทวล

๑ พอลดแลท้าวก็จะอติศ
ไต่แล้วจะเมื่อนิวาสพลน

๑ เกาตรการหักจักค

เหตุเห็นจะเป็นผลแลสาร

๑ นักเกรงประดานิกรสัตว์
อินทรีย์จะพานพยัคฆ์ไภย

๑ พรามหณยลชงอนคิขรเงอม
พอเนาสำนักพฤตมิกคลา

๑ เกาหน่วงสกนฉกรเหนียว
เกียกกายกับนสรระบรร

๑ เหวยงยามละว่าทูลวาง
เป็นสุขสโมสรสมร

กฏิหาผลาหาร
กจินสควกค

วรราชญา
สำนักไท้ทรงธรรม

บุตรทานบทนวัน
ก็จะสมสมรมาลย์

กลโดยอำเภอพาน

ก็ปริคามโนโน

จะพิบัติเบียนโน

จตุบาทนนา

ชรงาชแง่มผา

จรสไศลพลน

ชรกอนพนมวัน

พตคลยอาทร

กลต่างเขนยนอน

บสทั้งอาคูลไภย

๑๑ ลมพาพยับบมจริง
ทั้งภูมิภาคนไคล

๑๒ เถาเคินฉโดยทรีศทาง
เอนกายกัศสขนิทรา

๑๓ คำวนทชช
องคอรคกกลยางค

๑๔ เนาในกฏิกง
ปางโทษทชาคร

๑๕ เทพาพิมานมาศ
เห็นเหตุขมิด

๑๖ นชสันนิทราวมณ
หวั่นหวาดอรารอน

๑๗ จนจวบประจุสมัย
ชันชานละเวงอน

๑๘ สันลศคคัย
ล้างแสงหิรัญไโร

๑๙ รัชพังกระหลบใน

๒๐ ลอยกลนสคนธา

๒๑ จรดวนชวเห่นอยมา

๒๒ กกระหมกระหคคราง

๒๓ ชกส้านักทาง

๒๔ มหิษนเรนทรสร

๒๕ ประติปัตยาทมล

๒๖ จะนิราศสองศรี

๒๗ ขรรักษ์พระเทพ

๒๘ ทรเทพยสังหรณ์

๒๙ ขมิหลบสนิทนอน

๓๐ หฤทัยระทกทน

๓๑ กุกุฏในพนาสณท

๓๒ ทกะก้องวิเวกไพร

๓๓ อุลลยณเหลียมไคล

๓๔ รุจิรอนนภาพลัน

๑ พอเคลิ้มมนาง
โดยลักขณาอัน

๑ ในขื่อนนิมิตร์มี
เอกาทราจร

๑ โจมโจงเขมงม่น
สองไสตทักธาร

๑ หักถักมวราวุธ
ทั้งคาลประคังแรง

๑ แลวชาติคกาจแคะ
เท่าถึงพระวรกาย

๑ จีบจิกกระชากชัก
สิ้นสองพระพาหา

๑ สองกรกระเด็นคิน
เลื้อยไหลหลมลัว

๑ ส่วนเสาวนีนี
ขอโทษกรรมกร

๑ ถักทรงนิมิตร์ผัน
พิปริตยถาวร

๑ ขรรษาตีส้าทร
ครุกายกัมนั้मार

๑ วรณษกาसान

๑ ขบผพวงผกาแดง

๑ วรเคชเข็มแขง

๑ กัพินาศโดยคาย

๑ ขมย้งกริเผาย

๑ ขพเรศไสยา

๑ วรเกศกานดา

๑ กัทเรศจากตัว

๑ วรมางสริกรว

๑ คจทางนทิจร

๑ มธรสพิไรวอน

๑ ปรีเทวร่าไร

๑ ยิงวอนกยั้งโกธ

สังคัพทเกรียงไกร

๑ ชำควกวิเชียรเนตร

เค็ดควงพระหัตถา

๑ ส่องเทากระตบกอง

เสร์จชายพิโรธอัน

๑ บกตณณทมทาว

ทกทวเรนทรย์

๑ ยิงทราบสำคัญคง

ตอทองพระกรกาย

๑ รู่แทชรอยฝน

ทุกขเหตุมานมูล

๑ ใครไคจะคืบแหง

แมนเนาบุรีศรี

๑ จักชุมชะพ่อพราหมณ์

ล้ำแสนดุรงค์ปรา

ขมิไคจะปราไสย

บริภาษพาธา

นุชนาฏณชายขวา

บริจากพระองค์พลัน

สุรลัยงสนั่นครัน

ครธานณทนต์

ขมิสมประคัม

อุระหวาดฤไทยหาย

วรชววางวาย

หัดถเนตรกัสมบุรณ

อัครรย์อราพน

ทินไทยพันทว

ขทฤษฏัม

แลเสวยสวรรยา

พฤตมิธรรมมาตยา

รณแผ้วพยากรณ

- ๑ ปาง^๕นอนาถเนา
เห็นแต่^๕อิเษคร
- ๑ สรรพศาสตร์^๕ไตรเพท
ยัง^๕พฤต^๕พราหมณ์^๕อื่น
- ๑ ควร^๕อาตมา^๕เมือ
กรรม^๕ทูล^๕น^๕ก^๕ิจา
- ๑ เชิญ^๕ท้าว^๕ธ^๕เพียร^๕พิศ
จัก^๕สละ^๕ระ^๕คาง^๕กาย
- ๑ เสรี^๕จ^๕ตร^๕ก^๕ต^๕ระ^๕ก^๕อง^๕กาย
จุ^๕ม^๕พิ^๕ต^๕พระ^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร^๕ชม
- ๑ ขวัญ^๕สอง^๕สม^๕ร^๕แม่
นั่ง^๕เนา^๕เกษ^๕ม^๕สัน^๕ต์
- ๑ ขอ^๕ไทย^๕เท^๕เว^๕ศ
สิ่ง^๕ส่ว^๕นา^๕คร
- ๑ เชิญ^๕ช่วย^๕พิ^๕ย^๕ตี^๕บำ
สิ่ง^๕อัน^๕ตรา^๕ย^๕ไค

วน^๕เว^๕ศ^๕สิ่ง^๕ข^๕ร
สุ^๕ร^๕า^๕ช^๕ร^๕ง^๕ส^๕ร^๕ร^๕ค^๕
แล^๕ว^๕ิ^๕ชา^๕อ^๕เน^๕ก^๕น^๕น^๕ต^๕
จ^๕ำ^๕น^๕ิ^๕จ^๕ำ^๕นา^๕ญ^๕ไ^๕ห^๕ร^๕า
อ^๕ภ^๕ิ^๕ว^๕น^๕ท^๕ย^๕ง^๕า
ท^๕จ^๕ริ^๕ต^๕แ^๕ถ^๕ล^๕ง^๕ถ^๕ว^๕า^๕ย^๕
ค^๕ณ^๕ิ^๕ม^๕ิ^๕ต^๕ร^๕ท^๕ำ^๕น^๕า^๕ย^๕
ท^๕ก^๕ข^๕ท^๕ย^๕ท^๕ป^๕ร^๕า^๕ร^๕ม^๕ภ^๕
ว^๕ร^๕ร^๕า^๕ช^๕ส^๕อ^๕ง^๕ส^๕ม
ย^๕ุ^๕พ^๕เว^๕ศ^๕ป^๕ระ^๕โล^๕ม^๕ข^๕ว^๕ัญ^๕
น^๕ิ^๕ท^๕ร^๕เ^๕ถ^๕ค^๕อ^๕ย^๕ำ^๕จ^๕า^๕บ^๕ล^๕ย^๕
แล^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ห^๕ว^๕า^๕ค^๕ป^๕ระ^๕ห^๕ว^๕ัน^๕ว^๕ร
ว^๕ร^๕เค^๕ช^๕ม^๕ห^๕ิ^๕ศ^๕ร
ธ^๕ส^๕ถ^๕ิต^๕ย^๕ส^๕ถ^๕า^๕น^๕ไ^๕ศ^๕ล
ร^๕ุ^๕ณ^๕ร^๕ัก^๕ษ^๕ส^๕อ^๕ง^๕ไ^๕ท^๕ย^๕
ผ^๕ิ^๕จะ^๕แ^๕ล^๕ว^๕อ^๕ย^๕ำ^๕พ^๕า^๕น^๕อ^๕ง^๕ค^๕

๑ อนึ่งพาลมฤคราช
 อย่ำกลายกุกุิง
 ๑ ขำขอประนมน์อม
 ฝากสองยพาพาล
 ๑ เส็จสั่งสรวารักษ์
 หักโคกณณสม
 ๑ หักถหีบทวาเรศ
 क्रमสาวพระบาท
 ๑ ถยถึงสำนักเนา
 นังนอมคโรคล
 ๑ นยบวชลกร
 ค่อยเคาะทวารบาน
 ๑ เปองบ่นบรมวงศ์
 ทรยีนล้ำเนียงอัน
 ๑ ทรงเคาะทวารวง
 นกแหงนงนใน

วิชาติล่ำหาวยง
 จรหลิกทรานาน
 วรรณกฤษดาณ
 แลเจนทรารมณ
 ยมิไวยุไทยกรม
 ประฤติเสด็จคลา
 วรรณคิลาอา
 ยทจรวิถพลัน
 นฤเบนทรรังสรรค์
 วรรณกษเลียมสาร
 วรรณคดีประจงงาน
 พอสะเทอนกระทั้งกรรณ
 วรรณคดีพระเวสสัน
 อิศเรศร่วมใจ
 วรรณเขตธอาไศรย
 จิตรท้าวทักถาม

๑ ไครโคชะไรหนอ
 เคาะสั้นสลักความ
 ๑ ซายากัยอกร
 ข้าทูลธลีไท
 ๑ ส้มเค็ญพระดาบศ
 ๑ มาไยยพาพาล
 ๑ นางท้าวทลท้าว
 ไซ้ข้าจะจรลี
 ๑ ข้าบาทนิมิตรมี
 สุกทรวงจะหวังถวิล
 ๑ ปางก่อนนบเคยฝน
 ครันข้าจะคอยแสงทอง
 ๑ เกลือกหลังจะลมห่
 ห่อนเท่าคคิกาย
 ๑ จิงควนค้ำเนินลี
 โทษเหนือคิโรตาม

แลประเวศพนาราม
 ธุระมีคคิโค
 อภิวันทขานไช
 สรรวาสภบาล
 ธุกรรมชโยงการ
 รัตราษราตรี
 นฤเบศรสวามิ
 กลกวนจะยวนยิน
 ครุโทษมลทิน
 แลจะคิจะร้ายแคลง
 คจนกนกแหนง
 รวิรุ่งโพยมพราย
 ขณะลิกษณนิมิตรหาญ
 กิจะร่อยนิราศความ
 วรหวังจะทูลถาม
 ธุจะทรงพระปรานี

๑ อาอัพระนังนาฏ
ซึ่งเจ้านมิตรมิ

๑ เชิญชวนเนนัง
เล่าเรื่องคดีอื่น

๑ นื่องท้าวทวนทุล
โดยทั้งระบิลใน

๑ ปางองค์พระโพธิสัตว์
ตรองถ้อยถวิลการ

๑ ค่วยเคชวรญาณ
พลนเพือกคลมผล

๑ ยศท้าวธรรมาเสร์
วันพรุ่งจะมียา

๑ มาโดยสถลทาง
ขอสงกมารอิน

๑ ท้าวตรีคำรให้การ
ใหญ่ยากจะปลิดปลง

วรราชเทพี

จิตรหลากประหลาดณ

ณแก่นอกกุกุพลัน

อรแห่งมโนไป

วรกิจแต่ไท

พระนิมิตรพิสการ

ธศคัยพาพาล

ธกแจ้งคดีกล

อนมานทศพล

แต่อกิตสนองมา

กลทั้งนุกิจา

จกใจฉกาจกรรจ์

นประเทศมหาวัน

บุตรเพือนพเนตง

บุตรทานแลยังยง

สละไคแต่โดยกาย

- ๑ แม่^๒อาตมามี^๓
ตาม^๔สัจ^๕ท่านาย^๖
- ๑ พระ^๗น้อง^๘ม^๙ทร^{๑๐}ทราบ^{๑๑}
ไ^{๑๒}ไหนนางจะ^{๑๓}ค^{๑๔}อ^{๑๕}ม^{๑๖}ค^{๑๗}ล
- ๑ จำ^{๑๘}เรา^{๑๙}จะ^{๒๐}ท^{๒๑}าย^{๒๒}โดย^{๒๓}
ค^{๒๔}บ^{๒๕}ไ^{๒๖}ศ^{๒๗}ก^{๒๘}ส^{๒๙}ม^{๓๐}ร^{๓๑}มา^{๓๒}ล^{๓๓}ย^{๓๔}
- ๑ ตร^{๓๕}ก^{๓๖}เส^{๓๗}ร^{๓๘}จ^{๓๙}ก^{๔๐}พ^{๔๑}จ^{๔๒}นา^{๔๓}
ท^{๔๔}า^{๔๕}น^{๔๖}าย^{๔๗}นิ^{๔๘}มิ^{๔๙}ตร^{๕๐}ม^{๕๑}ล^{๕๒}
- ๑ อ^{๕๓}า^{๕๔}อ^{๕๕}ค^{๕๖}เร^{๕๗}ศ^{๕๘}ร^{๕๙}ว^{๖๐}ม^{๖๑}
แ^{๖๒}ต^{๖๓}เ^{๖๔}ร^{๖๕}า^{๖๖}ส^{๖๗}ำ^{๖๘}น^{๖๙}ัก^{๗๐}ไ^{๗๑}ศ^{๗๒}ล
- ๑ ป^{๗๓}ำ^{๗๔}ง^{๗๕}ไ^{๗๖}พ^{๗๗}ั้น^{๗๘}พ^{๗๙}ระ^{๘๐}น^{๘๑}ช^{๘๒}เ^{๘๓}น^{๘๔}า^{๘๕}
เค^{๘๖}ย^{๘๗}ไ^{๘๘}ศ^{๘๙}ก^{๙๐}เก^{๙๑}ย^{๙๒}ม^{๙๓}ส^{๙๔}า^{๙๕}น^{๙๖}ค^{๙๗}
- ๑ ย^{๙๘}า^{๙๙}ม^{๑๐๐}ค^{๑๐๑}ก^{๑๐๒}สิ^{๑๐๓}ไ^{๑๐๔}้^{๑๐๕}ม^{๑๐๖}เข^{๑๐๗}็^{๑๐๘}ญ^{๑๐๙}
ไ^{๑๑๐}ส^{๑๑๑}ย^{๑๑๒}า^{๑๑๓}ส^{๑๑๔}น^{๑๑๕}อ^{๑๑๖}น^{๑๑๗}า^{๑๑๘}ถ^{๑๑๙}ล^{๑๒๐}ง

พ^{๑๒๑}จ^{๑๒๒}น^{๑๒๓}า^{๑๒๔}ท^{๑๒๕}เ^{๑๒๖}ห^{๑๒๗}เ^{๑๒๘}ม^{๑๒๙}อ^{๑๓๐}น^{๑๓๑}ห^{๑๓๒}มา^{๑๓๓}ย^{๑๓๔}

ส^{๑๓๕}ุ^{๑๓๖}จ^{๑๓๗}ริ^{๑๓๘}ต^{๑๓๙}ณ^{๑๔๐}ท^{๑๔๑}ง^{๑๔๒}ย^{๑๔๓}ล^{๑๔๔}

ก^{๑๔๕}ล^{๑๔๖}ก^{๑๔๗}า^{๑๔๘}ร^{๑๔๙}น^{๑๕๐}ส^{๑๕๑}น^{๑๕๒}ธ^{๑๕๓}ณ^{๑๕๔}ล^{๑๕๕}

ห^{๑๕๖}ิ^{๑๕๗}ม^{๑๕๘}เว^{๑๕๙}ค^{๑๖๐}ว^{๑๖๑}น^{๑๖๒}า^{๑๖๓}น^{๑๖๔}า^{๑๖๕}น

ป^{๑๖๖}ร^{๑๖๗}ว^{๑๖๘}า^{๑๖๙}ท^{๑๗๐}ไ^{๑๗๑}ว^{๑๗๒}ห^{๑๗๓}า^{๑๗๔}ร

พ^{๑๗๕}อ^{๑๗๖}ป^{๑๗๗}ระ^{๑๗๘}ท^{๑๗๙}ง^{๑๘๐}ท^{๑๘๑}ก^{๑๘๒}ข^{๑๘๓}า^{๑๘๔}ค^{๑๘๕}ู^{๑๘๖}ร

สิ^{๑๘๗}ริ^{๑๘๘}ม^{๑๘๙}า^{๑๙๐}ร^{๑๙๑}บ^{๑๙๒}ั^{๑๙๓}ณ^{๑๙๔}ท^{๑๙๕}ร

แ^{๑๙๖}ล^{๑๙๗}ป^{๑๙๘}ระ^{๑๙๙}เล^{๒๐๐}้า^{๒๐๑}ป^{๒๐๒}ระ^{๒๐๓}โล^{๒๐๔}ม^{๒๐๕}ไ^{๒๐๖}ป^{๒๐๗}

ท^{๒๐๘}ก^{๒๐๙}ข^{๒๑๐}ร^{๒๑๑}เ^{๒๑๒}ย^{๒๑๓}ม^{๒๑๔}เ^{๒๑๕}ล^{๒๑๖}ม^{๒๑๗}อ^{๒๑๘}ใจ

ท^{๒๑๙}พ^{๒๒๐}ล^{๒๒๑}เพ^{๒๒๒}ศ^{๒๒๓}ณ^{๒๒๔}ว^{๒๒๕}ช^{๒๒๖}น^{๒๒๗}า^{๒๒๘}น

นิ^{๒๒๙}เว^{๒๓๐}ค^{๒๓๑}น^{๒๓๒}ั^{๒๓๓}ว^{๒๓๔}ัง^{๒๓๕}ม^{๒๓๖}โ^{๒๓๗}ห^{๒๓๘}ี^{๒๓๙}พ^{๒๔๐}า^{๒๔๑}ร

ห^{๒๔๒}ฤ^{๒๔๓}ท^{๒๔๔}ย^{๒๔๕}ธ^{๒๔๖}เ^{๒๔๗}ย^{๒๔๘}ม^{๒๔๙}อ^{๒๕๐}ง^{๒๕๑}ค^{๒๕๒}

วิ^{๒๕๓}ป^{๒๕๔}ลา^{๒๕๕}ศ^{๒๕๖}เส^{๒๕๗}ว^{๒๕๘}ย^{๒๕๙}ส^{๒๖๐}ร^{๒๖๑}ง

ธ^{๒๖๒}ิ^{๒๖๓}ณ^{๒๖๔}น^{๒๖๕}ร^{๒๖๖}ะ^{๒๖๗}ค^{๒๖๘}า^{๒๖๙}ย^{๒๗๐}ก^{๒๗๑}า^{๒๗๒}ย^{๒๗๓}

๑ ชึ่งเจ้านมิตร์เห็น
แม่มาทจะคิกาย

๑ ท้าวน้องธออย่าถวิล
คืบโถมนั้ใน

๑ เร่งเมื่อคิวักรรม
ค่นค่นจะหว่าควร

๑ ส้มเค็จสคาสคัย
ทายลกขณณ

๑ ยิงแหงมโนนาง
ขัญชากจ้ำใจ

๑ ออกจากทวาเรศ
สู่สองลีเนหา

๑ นั้งแนบตรณเรศ
มีเสาวนั้เพียง

๑ ค่นเกศสคากวง
แสงภาณุมากร

เหตธาตระล้าระสาย
กลกลบวิบัติไป

ณสับนบเป็นโค
จิตรเกศอย่าอาวรณ

ยพเรศสองสมร
ขมียลจะโคกคัลย

อนสนธิทรงธรรม
คคคคเป็นโค

ขมิวางฤไทยใน
อรจิงชลลา

เสด็จยรยาตรคลา
แลในห้องกุฎีเวิ้ง

วจนาทคคเคคียง

อ้ามฤตย์ประโลมวอน

กมลศมารคร

จรครอบนภาค

๑ นอนสายประภาคพา
 พ่อเพือนทุพลชนม์
 ๑ ตรัสพลางตระกองกาย
 อ้อมองค์ประจงเชิญ
 ๑ วิทวักกระสันธุสง
 กันเกศเสยสา
 ๑ มุ่นหมวกจุเมาลี
 ผัดผิวประไฟเพียง
 ๑ แซมพวงผกากาญ
 จุมพิตพระพักตรสาย
 ๑ ไค่กาสนอนเอน
 ส่องสวาทวงศ์
 ๑ อำครวงชีพ
 คนราวณยามสาม
 ๑ ครนพนัสกนธกาย
 แม่รีบนิราศไท

ลีลวิจิระหมองมล
 แลเจตน์ผมเทญ
 วรลักษณจรัสเจริญ
 ถนอมแนบพระเพลาพลาง
 วรพักตรสรพางค์
 กรกริดจุไรเรียง
 หักถักออยประคองเคียง
 คุจนวลศศิฉาย
 จนประคืบชฎาราย
 เสน่หแนบพระทรวงทรง
 มธุรสคำคง
 อัครเศพิไรความ
 วรสองพวงงาม
 ชนนินมิตรไป
 กระคายวิจิตรใจ
 คณกาลราตรี

๑ เฝ้าบาทภิเษกทำว

ทูลขอคติม

๑ ทำวไปรคประกาศิต

ว่าธาตุแปรปรวน

๑ ร้ายคิประการใด

แม่ห้วนอุราปรา

๑ ไส้สายสมรแม่

เลมผลผลาใน

๑ สONGไสตประจงจำ

อย่าเล่นละเลิงลาน

๑ พ่อเชอรพพงศ์

ชาลสนอมสาย

๑ น้องน้อยพระนุชเยา

ช่วยแวงระวังพลาง

๑ แม่เนอสุวรรณวาค

กณหาชินานวล

บิตรงค์ราช

๑ ฐระคำขอำนวน

๑ วรกีจประมุขมวณ

๑ ฌวเพอพิบากมา

๑ ขมิพร้องกุมาร

๑ รกด้วยพระหน่อไท

๑ ชนนี้จะจำไกล

๑ หิมเวศวนานาน

๑ วรวิจนาการ

๑ ยพเรศรักษกาย

๑ สรชาติเชษฐุช่าย

๑ อระแม่ขนิษฐนาง

๑ วยพาพสรวพางค์

๑ ขรรักษโดยควร

๑ วรรณวิเชียรชวน

๑ พจะว่ากฟงความ

- ๑ ออย่าเทียวประพาศพัน
เลียงกันนุเคราะห์ตาม
- ๑ เกรงเพศภัยพาล
ค้อยเจียมแสงยมองค์
- ๑ ตรัสพลางตระกองกาย
อุ้มแอบวเรนทรีย์
- ๑ โลมลูปพระปฤษฎางค์
ให้สองเสวยถัน
- ๑ เสรีจสองเสวยรมย์
พอจวนจะเพลา
- ๑ จักเลียมกระเณอเข้า
หัดถหีบประจันบาน
- ๑ อุ้มองค์อนงคน้อง
ย้ายบาทผันผาย
- ๑ ถึงทสถิตยท้าว
น้อมเคียรชลิตร

บริเวณวนาราม
แลประสาทพลพงศ์
จลการณเคนดง
วรราชกระษัตริย์
ยพราชสองศรี
อุระท้าววิตกทัน
วรหัตถ์ถอมขวัญ
มธุรสโอชา
กษีร์ในอุราพา
แลประเวศตงคาร
แลชอคอนแลรูกคาน
ทวเรศมันหมาย
กรจุ่งพระเชษฐาชาย
จรโดยวิถิม
วรราชญาติ
ก็กำสรคกำสรวญทุก

๑ ข้าแต่ยพิตรพงศ์

โปรดเกศนการกุล

๑ ผู้เพือนพิชิตยาก

เนาคงรหรงหอง

๑ เห็นแต่เสด็จท้าว

ข้าบาทจะคมคล

๑ สองศรีจะอยู่รอง

ยังเยาวแก่การ

๑ เทยวทองคนองเล่น

แลลยพระเนตรไท

๑ เกรงสัศวทชาชาติ

โปรดข้ามทรม

๑ อย่าให้ทราแรม

ทรงช่วยพยายาม

๑ เหมอนทาวธการณ

ว่าเพือนพิชิตยากเป็น

อิศเรศวเรนทรสร

วรโอรสาสอง

จรจากมเฑียรทอง

กัทเรศพงศ์พนธิ

พิศเรศรังสรรค์

จรหาผลาหาร

วรบาทภูบาล

จะเกษมประสาใจ

ขมิวัระวังไภย

ฉิวเหตจะหากม

มฤคธาชเสื่อสัห

พจนาทห้ามปราม

วรเขตรอาราม

วรบุตรเพือนเชิญ

กะมทรทลาเคิญ

วรทาสทาสี

- ๑ นางท้าวธทลท้าว
พลา^ปงทอ^ปคท^ปฤษฎ^ปฏ
- ๑ ทอ^ปค^ปถ^ปอน^ปญ^ปไทย^ปธ^ปม
ก^ปอ^ปค^ปส^ปอง^ปก^ปำ^ปส^ปร^ปค^ปส^ปร^ปว^ปญ^ป
- ๑ อ^ปำ^ปพ^ปอ^ปณ^ปผู้^ปเพ^ปอ^ปน
อ^ปย^ปห^ปล^ปง^ประ^ปว^ปง^ปก^ปน
- ๑ พ^ปน^ปอ^ปง^ปธ^ปส^ปอ^ปง^ปค^ปน
ผ^ปิ^ปค^ปช^ปอ^ปบ^ปอ^ปย^ปำ^ปต^ปอ^ปบ^ปต^ป
- ๑ อ^ปย^ปำ^ปห^ปล^ปง^ปละ^ปล^ปม^ปค^ปำ^ป
ไ^ปฝ^ปำ^ปก^ปพ^ประ^ปอ^ปง^ปค^ปอ^ปร
- ๑ เส^ปร^ปจ^ปส^ปง^ปพ^ประ^ปล^ปก^ปเ^ปอ^ป
ก^ปม^ปเก^ปลา^ปช^ปล^ปลา
- ๑ แ^ปง^ปซ^ปน^ปญ^ปไ^ปธ^ปท^ปำ^ปว^ป
อ^ปอ^ปก^ปจ^ปำ^ปก^ปกุ^ปพ^ปล^ปน
- ๑ ท^ปร^ปง^ปเส^ปย^ปม^ปก^ประ^ปเ^ปำ^ปเ^ปอ^ป
บ^ปำ^ปย^ปเบ^ปอ^ปง^ปว^ปล^ปญ^ปช^ปร

ม^ปก^ปกุ^ปเก^ปค^ปป^ประ^ปชา^ปชี
ว^ปร^ปพ^ปก^ปต^ปร^ปส^ปอ^ปง^ปส^ปง^ปว^ปน
ม^ปน^ปห^ปน^ปก^ปอ^ปร^ปา^ปร^ปว^ปน
ก^ปพ^ปไ^ปร^ปย^ปร^ปำ^ปพ^ปร^ปร^ปณ^ป
ท^ปก^ปข^ปเ^ปน^ปำ^ปพ^ปน^ปำ^ปส^ปเ^ปน^ปท^ป
เส^ปน^ปห^ปน^ปอ^ปง^ปน^ปะ^ปชา^ปล^ป
บ^ปม^ปิ^ปย^ปล^ปแ^ปล^ปไ^ปค^ปร^ปม^ป
แ^ปล^ปอ^ปภ^ปย^ปธ^ปิ^ปการ^ปก^ปร^ปณ^ป
ช^ปน^ปน^ปิ^ปก^ปำ^ปส^ปร^ปว^ปญ^ปส^ปอ^ปน
บ^ปิ^ปต^ปเร^ปศ^ปรา^ปชา
ว^ปร^ปรา^ปช^ปก^ปล^ปยา
บ^ปท^ปเร^ปศ^ปท^ปร^ปง^ปธ^ปร^ปม^ป
แ^ปล^ปร^ปง^ปย^ปก^ปร^ปร^ปแ^ปส^ปง^ปค^ปล^ปย^ป
ก^ปิ^ปเส^ปค^ปจ^ปค^ปำ^ปเ^ปน^ปเ^ปจ^ปร^ป
แ^ปส^ปร^ปก^ปส^ปอ^ปค^ปแ^ปล^ปค^ปำ^ปน^ปค^ปอ^ปน
ธ^ปร^ปท^ปค^ปร^ปท^ปว^ปย^ปอ^ปง^ปค^ป

๑ เค้นปลางชำเลื่องเหลียว

๒ ดสองยพินพงศ์

๑ คิคณประหวั้นหวาค

๑ หยคยบสชลไหล

๑ จำเปนประจากไกล

๑ คยคาลฤคิกวง

๑ เทพผู้เคียวเคิน

๑ โดยมารคมวันคา

๑ สอดส่องแสงวงหา

๑ หลากหลากแลหลายพรรณ

๑๖ กษณนชชกทช

๑๖ กิตนตระบคคคคหลัง

๑ เหยยคยคแขงชอเข้าคัง

๑ ชงกชเงอมงำผา

๑ เงยแหรนคควงสรียา

๑ อร่ามจรสรวบไพร

๑ มุขพิศวงวง

๑ นชฎารำจวนใจ

๑ ยมิไคร่คระไลไกล

๑ กัสอนสอศทรวง

๑ จิตรลำนระลูงห้วง

๑ ธกก้าวพระบาทคลา

๑ จรพลางกำสรคมา

๑ ประจวบจนพนาวัน

๑ ผลพฤษกษหวานมัน

๑ รสกลินแลตามมี

๑ พลิกพนอินทริย์

๑ ค้อมเคินเซซัง

๑ เรือเรือเงเวหา

๑ เฝ้าแน่นิ่งคนในใจ
มัทรีเสด็จหิมวันต์

ข้างนั้นชัฏไท

๑ ควรจะสู่ทรงธรรม์
อุโบสถาทาทาน

ชอบเชิงเป็นวัน

๑ พราหมณ์มีโสมนัสไสสานครี หยิยยามว่าวาน
ที่ต่างเขนยหนนนอน

๑ สพักสพายแล่งเลียบสิงขร เห็นยวหน่วงกายกร
กบ้นคิลาลากโครง

๑ ไต่ตามกิ่งพฤกษพรายไพรอง ยึดเหยียบวัลย์โยง
กัลลสาธาทางทวน

๑ หยคย่นหอยหิวใจรวน เป็นครู่แครงครวญ
กระหิวกระโหยเหือดหาย

๑ ค่อยเค้นตรงคกรุกขราย จิตรจงมุ่งหมาย
สำเนียงหลังคาอาศรม

๑ คั่นคดท่องท่องไพรพนม สมนัดจบรม
มบาทธิเบศรสถิตยสถาน

๑๑ พราหมณ์พฤตมิเพศพร่องพงศ์พาล จรลาลนลาน
แลโดยวิถีดงคอน

๑๒ เบื้องบ้นองคพระบาทธิดาสมหิศร

นามเพศยันทร บพิตร

๑๓ เพลาท้าวธเลศเจ้าเรจวรรณกิจ
นั่งหน้าพิมุขทิศ เฉวียง

๑๔ โฉมเฉกองค์ปฐมาวราวิมลเพียง
รูปมาศแลหล่อเลี้ยง ประจง

๑๕ สุกสันศรียปถัมย์วิไลยบรรองค์
เวสสันดรวงศ์ กระษัตริย์

๑๖ ส่วนสองศรีวรเยาว์ก็เฝ้าณบทรช
หวังบรรหัตถ์พิลา

๑๗ ท้าวทศกฤษณ์วิถีดง
คอยอชฌตีกา จะดล

๑๘ ยลพราหมณ์พฤตมิประเวศทเรศพนสถ
ทางทิศไพโรสณฑ์ ประจักษ์

- ๑ ยืนค้ำค้วลจะสมอารมณ์บพิตรนัก
เบิกบานวิมลพักตร์ ประไพ
- ๑ หวังแกสร้อยสรเพชฌัญเฑาะค์จุมจรรย์ใน
ยกยตรทานไมย ครุฑา
- ๑ เปรียบขป่านชาติชนชาวยกระหาयरสสุรา
เห็นพานิชามา ขนาน
- ๑ ค้วยตนหิวครโหยแลโดยสัถมมาน
แสนโสมนัสสานต์ สหัส
- ๑ เออนโอยจุอำครพ่อพระหน่อตรุณรัตน์
เจ้าจงแลทอดทัก คณา
- ๑ โดยค้ำนอครไพรแลไครจรทรา
เหมือนพราหมณพฤตมา ธิพงศ์
- ๑ แฉกเรายังสุขเสวยส่วยสมบัตติทรง
ทำทานก็เอือกองค์ อุกฤษฐ์
- ๑ หมูปราหมณพฤตมิประชาภิมาจรเปนนิจ
ทวอษฎางคทัก ก็มา

๑๐ ความพ้อมมีนเปรมเกษมกมลสา

หัดปานบุรุษคลา ทุเรศ

๑๑ มีผู้นำชลสินธุ์ระรินสรวีรเพศ

เย็นทั่วสกลเกศ สำราญ

๑๒ ชาลิลูกเออทลสาร

สรวมชีพโองการ

ก็ควรคดีโดยแสงคง

๑๓ แต่พราหมณ์จรกคคแคลง เอาเพศปลอมแปลง

เป็นตาปศุพาเหียร

๑๔ ข้าเบองบทธเรศระเมียน

แท่เฝ้าจากเบียน

ธิบายบังคมขอทาน

๑๕ เทียบทูลด้วยปรีชาชาญ

ขัดกัมเกศกราน

ชลีประลาตเล่นพลัน

๑๖ ถยถงเฝ้าเทาทอน

หนแห่งหิมวันต์

ก็กล่าวประสาทปราไสย

๑๗ ข้าแต่ขัตติยลาคลาไศล

ไต่เต้าเต็มไศล

๑๘ มล้ามเลอยเหนอยกาย

๑ ข้าราชการกรโตกาย

โหนหนักสพักพาย

ก็ส่งแต่มือมาหลาน

๑ คาได้เดินโดยสำราญ

ให้หายเหนื่อยนาน

แลพอทะเลาเบาแรง

๑ ปางเก่ายืนถ้อยทแถมลง

โหวหากำแหง

ก็คึกเคลียวเฉลียวฉุน

๑ ชรอยชายชาลลูกขุน

แต่ยังครุณ

จะพร้องสามารถอาจอง

๑ มยุเรศฤาจะสูญเสียพงศ์

ย่อมมีแวววง

ที่ทางขห่อนหายลาย

๑ หนึ่งหนามแหลมใครเกลาปลาย เอออันเชอสาบ

กระษัตริย์ประเสริฐมหาคาล

๑ มกมัทธิฐิมากมาน

คือคังสันดาน

บถ่อมบถอยถอกาย

๑ แม้นกขอได้คังหมาย

เปันทาสเห็นชาย

จะพานเกาะโกงโคงเฉง

๑ ปากกล้าหน้าสกลีเยงเครง บมีไคร่กัถวเเกรง
แลไช้จะเกียจการงาน

๑ จำกัล้าทัษพจมาน แต่แรกพบพาน
จักคเชิงชั้นฉั่นไค

๑ ตรกพลางชัชาติเช้ญไ พุดพ้องแอมไอ
ตระคอกตระคั่นค้ำราม

๑ เกนเกนสัหันาทคกคาม คังคคิมอพราหมณ์
ตระหวาคประเปรียงเลียงแขง

๑ บุตรไคร่ใจอาจอวคแรง มาแซกเสียดแขง
แข่งตผู้เถากคทาง

๑ เร่งหลกอย่ายนอยู่ขวาง บมีจรจกวาง
คัวยไไม่จะลงหลังแดง

๑ ว้ายว่ายังต่อตาแขง รั้นลงโคยแรง
ให้สาฤไทยเถิดฤา

๑ เถาตังท่าทำชคชอ ยกไไม่เงอมอ
ผรุสวาทวาจา

๑ ลูกท้าวธกัฬลิลลิลลา

นิกในวิญญา

แลพราหมณโสศสามาญ

๑ เราพร้องสุจริตโสสานต์

เหตุใดเคื้อคคาล

ฉนประหลาดหลากฉงน

๑ พิศเพรงเลงล็กษณกียล

พราหมณพิฤคมิพิกล

บุรุษทศอัยฎางค์

๑ แต่เกศถ้อยเท่าบาทางค์

วาจาสารพางค์

กัสมตระกลกายมน

๑ ส่วนชชกใจกาจฉกรรจ์

ไต่ตามอาร์ญ

กลุณาอาศรม

๑ ถ้ายอบกายกรประนม

นัชน้อมกายบังคม

แทบยาทติเบศรสรวงค์

๑ เสร์จถวายอภิวาทบาทขงสุ

แล้วพราหมณเพศพงค์

แลเคยภิกขาขอทาน

๑ กราบทลเกยวกล้าวพจมาน

สุนทรอ่อนหวาน

ประพฤติเพอปราไสย

๑๕ ข้าแต่มหาบุรุษราช	วรบาทธิเบศรไท
แต่ท้าวธทั้งสี่ริมไห	สุรราชสนมนาง
๑ มาเนาวนาครกัทรัง	บรรพชาวราราง
สยสร้างแสงงกุศลทาง	พุทธภาคประเพณี
๑ ยิงโลศเกษมสมรทวง	กมลเศศปรีดี
ฤาทกขทมนอรรถ	ก็เทวษบวางวาย
๑ อนึ่งโรคเรอสุขมวัง	วรราชกริชกาย
ฤาเขาสบายจิตรกคาลัย	ผิวแผ้วพานองค์
๑ อนึ่งพาลแลพวกรมฤควาย	จรกลายกฤต
ฤาหลีกประลาตคิขรวง	บริเวณสบายบาน
๑ อนึ่งทรงเสด็จจรแสง	ผลพฤกษมากมาน
ฤาได้กัด้วยกิกันการ	ขมิพอจะเพียงฉนั้น
๑ อนึ่งร่านแลร่นสกลไร	คณะเหลือบแลเถาวลย
หมู่เข็บจะخابอสรพรรค	พียมากก็ยังมี
๑ ฤาเหล่าประธานนิกรสัตว์	จรเล่นประลาตหนี
ท่วยเคชะเคชพระบารมี	บทเรศฤาสาย

- ๑ ช้างอัญชลมยุบลทูล
ขอท้าวแดงกิจภิปราย
- ๑ ปางไทธิเบศรนิรันดร์
ฟังสารประโลมสัณนิ
- ๑ อัครพราหมณพฤตมา
มาคลกมกมลลามา
- ๑ แดอามานิทรเนา
สร้างพรตพิชัยกรกณฑ์
- ๑ ถอทางเจริญจิตรักเวียน
ค้อยมิมโนมนัสมาน
- ๑ ภัยโรคแลโคกทุกขทุกขา
สิ่งสรรพสัตว์กับมิเบียด
- ๑ อันมลหม่อมทมิฬหา
น้องท้าวมทรอรกเทา
- ๑ ช้างชธเชอประยรพงศ์
กนกการแลควยหทยปรา

อนสนธิบรรยาย
สรีศรีสวัสดิ
วรราชฤาษี
พจนาทสนองความ
ธอส้าหพยายาม
ธรรชอัยกชอชคุณ
นประเทศศีลขรชน
ประฏิบัติวิชาชาญ
จตุพรหมวิหาหาร
มนมากบ้ำเพ็ญเพียร
นิกพานจะพาให้ยร
คณะตนก็ต่างเนา
ผลได้สัทวักเคา
จรสอศแสงวงมา
สวภาพลิลลา
รณเรองคคิโค

๑ ฤๅไสคประสงคนสนธิสิ่ง
อย่ากริ่งจะเกรงฤทัย

ธุระเราไฉนไย
กิจทรมานมา

๑ กษณพราหมณสคัมมธุรท้าว
สั่งสรรเสริญสิริวิสา

กรเกศกักฤษดา
อุกการณทันใด

๑ เบองเภาจะทลยบลขอ
ซึ่งฉลาคแลอประไมย

ยพเรศสองไท
กิตติยาวิถารการ

๑ ข้าท้าวธทรงศีลศรทธา
องอาจอำนวยอุทิศทาน

บริสุทธิไสสานต์
ขมิตจะถอยเพียร

๑ หมนแสนกระยาจกจะมา
พึงโพธิญาณกลเกษียร

ทศทิศประเมินเมียน
สมทซึ่งชเลวน

๑ เฉกนาณขญจกมหา
เลียงโลกยทั่วทิศตำบล

นทีแฉวอุทกทน
กิบแห่งบเหือดหาย

๑ โดยโลกอุเทศสมมตินาม
หนึ่งนามมหามหิตติหมาย

ยมสาครเรศราย
สรวุกระแสนันธุ์

๑ อนึ่งนนแลนามอจิรวติ
อนึ่งนามมหรรณพกระสิน

ชลวิสุหร่ายวิน
อุคงคาชลาไหล

๑ ห้าแห่งระหัดอทุกทัว

นาหนองและคลองสมทใน

๑ ผงชนประชาสำนักนินใน

เลียงชพลสกลคง

๑ เหมอนหนึ่งมโนนฤบคิ

ทัวหน้าคณานกรเปน

๑ ตคข่วงบ้ายตักบรจาก

แสนสรรพหิรญรัตนแลม

๑ ยวคยานแลสารสิริเสวต

ม้ามิงมหิงษรแลนาง

๑ จำแจกจำแนกวณนิพก

โคยจิตรแลเจตนะปรา

๑ ข้าเถาธผู้ทพลภาพ

ไรจนกระยารสจะพาน

๑ จิงเพยรพเนจรค้ำเนิน

มาเพอจะพงอุลลของ

แลบอบึงตำบไล

คิริห้วยลหารคง

มงคลจักรวาฬวง

ชคส์ทวก็อยู่เย็น

กรุณรายฎรล้าเคญไชญ

ทคตากก็ปรานี

สิริสินทรศกุงคิ

สรรพสิ่งก็เลิศปาง

วรราชธิดางค

อรอรรคกัญญา

ธจะปราณามา

รภธิ์ประทานทาน

นิกเหลือประคายกาล

บริโภคยพอครอง

อุส่าหเกินแลคั่นคอง

วรบาทบคิสุรย

- ๑ ทูลขอพระหน่อสรียวงศ์
ทั้งสองแลสายสมรทูล
- ๑ ไปหวังจะไ้พระอรเป็น
ยังเคหาสคฤหา
- ๑ จงจอมเฉลิมขรรเกศ
ยกยอดขั้ไยรสกศล
- ๑ เอื้อเออาภิเษกพระสรเพ็ชัญ
นิกโคจะไ้ประกจทั้ง
- ๑ ท้าวปองจะไ้ปรคชคตีสัตว์
ทุกเทพจะช้องกมลสา
- ๑ ขอเบื่องพระบาทขพิตรเพิ่ม
เนองหน้าจะนำนิกรล
- ๑ ยังวังมหาวีเชียรเวียง
หมื่นโลกจะน้อมนขประนม
- ๑ เบื่องขั้บคัสสรสขั้
เกล้าทูลภิปรายกิจประมาณ
- ขุพยอคประยุรยุร
ณยานเกล้าธเมตตา
วกรแลไวยา
คฤหาสสถานตน
อนญาตกระยาจน
บริสทธิทานัง
ก็จจะเสร์จจะสมหวัง
มโนรถปราธนา
จะสำเร็จเพราะทานา
ทรสขสวสดี
ขรรจรถขารมี
จรสเสวขรมย์
คิวกโมกข์เกษมสม
จิตรไมทนนาน
วจนาทอาจารย์
ชลเทียบญไทยถวาย

- ๑ สวมสองพระทราบนเส้นหทรง ศกัลกษณเพริศพราย
อันเกิดประจากอุทรสาย อรท้าวเฉลิมวงศ์
- ๑ เปนทาสกรรมกรพราห- มณชาติทีชาพงศ์
ห่อนท้อฤไทยบพิตรทรง บิตุสขไสสานต์
- ๑ ค้วยจงจะเจตนกระทำ มหามิ่งมกุฏทาน
จากลูกจะแลกพระโพธิญาณ อนาคตเนื่องใน
- ๑ แสนไสมนักหทยนัก วรพักตรสทไส
เอนโอบยู่ก็ออกมธุรไฟ เราะหราชบัญญัติ
- ๑ อำพราหมณแลสองตรุณเรศ ก็เสมอสมรธา
รวมพร้อมพิบากทุกขอนา ทรเนากันคารดง
- ๑ ท่านขอแลเราก่อนุญาต แลประสาทคนัยจง
เปนลิตธิแกพราหมณประสงค์ ก่อทิดโคยใจ
- ๑ แต่เถาพิกสกลท่า วรรณฎพฐไท
กลับมาจะมีกมลใด อนโมทนาทาน
- ๑ ออย่าให้เสียกรุณแรง บวรกษณคองดาน
อุมทอ้งประคองอุทรธาร ทุกขเพทนามา

๑ หนึ่งนางจะนำผลแลมุล
สัชฌันผลผลา

๑ จงแรมนิตราทรแลใน
พรั่งเข้าจิงจรค้ำเนิน

๑ อาอาพระทลสิริเพศ
ข้าเถาถวิลขบตาม

๑ ไหนเลยจะอาจแลบริจาค
ทวยความเสน่เห็นวรม

๑ ข้าขอชลจรแต่ใน
อย่าทั้นพระยอกเขาวยพาน

๑ อาพราหมณ์มทรธมมิเปน
แต่ท่านจะเมื่อแลขมียล

๑ จงพายพาประยรเรา
ไปสู่สถานนครนาม

๑ เฝ้าสองกระษัตริย์อัครองค์
แม่ไท้ทอศทฤษฏ

รกขชาคินานา

กจะมีกำลังเกิน

สุศรมจรสเจริญ

แลประเวศทวาราม

พจภาคก็ผิดความ

วรจิตรกระษัตริย์

บุตรทานก็ใช้ที่

ณกมลมาภมาน

ขณบหนองนาน

นชท้าวเสด็จกล

คจกล้าวอย่าฉงน

ที่จะอยู่ก็ตามพราหมณ์

จรขามนิคมคาม

นคเรศสี่พี

ชนกาธไอยก

วรพิภตรคิลกหลาน

๑ แท้ท้าวจะไถ่สกลสอง
ทวยทรัพย์แลยศบริวาร

๑ ไปเถิดชั้แลก็จะสม
ยิ่งกว่าชั้ไค้ตรุณสอง

๑ อำท้าวภิปรายกิจแต่โดย
ข้าบาทยังวิตกมิ

๑ เกลือกจวบสมคจคเน
กริ้วโกรธจะกุมอิกรณ่ถาม

๑ โดยอัยการกิจกำหนด
ถึงเถาจะทลวเจตียง

๑ ท้าวเคองจะคุมสหัสลง
คือใครจะมานอุประถัมภ์

๑ หวังโลกกลาภจะครหา
ทั้งตนก็ต้องทุกขทวี

๑ ชอบผิดก็พาจวนคร
ให้นางแลร่วมคฤหัสถาน

ศัลลักษณ์ล้าเภาพาล
ก่อเนกเนืองนอง

ทลิลาสมปอง
แลกุมารณพินทวิ

ขณะไค้ก็คึก
จิตรหวาคประหวั่นหวาม

ผิวท้าวธวัชวาม
ก็จะสอบจะสวนเสียง

กระทุบสำหรับเวียง
ก็บยลจะย็นคำ

อนุโทษระยำทำ
แลกรรณทชัม

นจสุญจะเสียที่
ขมิปองจะเปนสาร

แลกระลึงคไธพาร
ผิวไว้เปนทาสา

๑๐ ขอท้าวคำรสวจนเรียก
ชาลแลนาฏนชกัณหา

๑๑ คัพพินันกุมมาเรศ
ทรงเสาวนาอัน

๑๒ ออกท้าวธอวยองค์
พฤตมาจะพาบุตร

๑๓ สองหวาดประหวัดห้วย
คังบุตรมฤคยล

๑๔ กลวภัยแห่งพราหมณ
กรคอบยสกิดกาย

๑๕ พากันประลาตแล่น
เลียวลิกพระปฤษฎางค์

๑๖ ช่อนชุมสกนธใน
เกรงเกลือกขมิดองค์

๑๗ เราเนาพนาสณท
แล้วลอคลคาวลย์

วรบุตรสองรา

แลประทานทชัพลัน

วรราชวังสวรรค

มธระเถาชราทล

ขมเอื้อจะอาสรว

รยาตรในประเคียวคต

อระเพิงพิราชนม

สัหราชณินผาย

วรเชษฐาญชาวย

อรรคินนาง

จรเคนสกลทาง

สัรศรมกัสดง

รกขเรียวสัพพมพง

กกระชาบกระชบกัน

ขมัพนแลภัยยัน

ธกัควนเสด็จมา

๑ ชาลิกกัณณกร
 เหลียวซ้ายซ้ายเลื่องขวา

๑ ผีผาดก่เผือกผิด
 กายสิ้นระตกกาล

๑ สองเดินก็คลไบก
 เสียวรอยวลัญชร

๑ ยิ่งสระก็พลางกล่าว
 แมถยจะถึงองค์

๑ อย่าแจ้งแสงคงโคย
 เสริจสิ่งก็ต่างลิ

๑ ไบบุษบงบัง
 จุ่มจมนท้หมาย

๒๘ ส่วนชีชชก
 ทวทบริเวณ

ว่าท้าวแนะหน

นุชนาฏลีลา

หฤทัยรลงลาน

วรพักตรยุพาพาส

ยุพเรศรียจร

ชรณิชาโลธร

พระชนองชนานลง

มธุรสคำคง

ทุกขใครก็ใครมี

กลชุ่มวเรนทริย

จรเรนนิราบาย

วรเกศสกนธกาย

ดุจห่อนบเห็นองค์ ฯ

ขยลทารก

อาวาสแคนคง

ทั้งสองสุริวงค์

แคนคคจิตรจง

๑๑. ^๒เถา^๒แท้อา^๓ธรรม์ กล่าวคำ^๓นกร^๓รจ ปร^๓วา^๓ท^๓วา^๓ท^๓
 ๒. ^๒ตรา^๒พระ^๒เว^๒ส ส^๒ัน^๒ทร^๒ญา^๒ษ จ^๒ก^๒ข^๒ม^๒บ^๒าร^๒ม^๒
 ๓. ^๓ม^๓ง^๓ภ^๓มิ^๓โ^๓พิ^๓ณ^๓า^๓ณ

๐	ภาขาวขจร	ท้าวทกนคร	ขมิ้นเปรี้ยวขป่าน
๑	ฤทธิตรง	องอาจอวยทาน	ตจทรมาน
๒	อินทรียเดิณกาย		

๑ ข้ามห้วยเหวเขา เถินเถื่อนทางเทา ลำบากจิตรกาย
 เสียดแรงถ่อร่าง มาเขียนจกวาย ชีพเพราะมุ่งหมาย
 ขอสองทราญไวย

๑ แรกเราออกปาก คำเคี้ยวขยาก เอออวยคไนย
เห็นสมคำข่าว ภาเล่าเกรียงไกร ว่าท้าวเลื่อมใส
ศรัทธาทำทาน

๑๐ บัดเดียวกลบกล่าว ห้ามให้ทำท้าว พงเวยวมาลย
เรายินบยล จักปองเปนสาร เห็นส่วนเลี้ยการ
พราหมณจึงลาล

๐ รอแนะให้	ลูกเลี้ยง	นคเรศกรวงศ์
พิไชยเขต	อัครธาน	เฝ้าบาทบค
อัยการ		

๑ ครันรูเท่าทูล ทักถ้อยห่อนยุร ยাত্রโดยโองการ
ท้าวจนไทย ให้พักตรลนลาน แนนคยพาน
สองเร้นรปา

๑ ส่วนองคนญเบศร์ ทำไ้ทราบเหตุ เรืองราวกิจจา
นึ่งนึ่งหน้าเฉย สำราญวิญญา ไหนพราหมณพฤตมา
รทันภกร

๑ ผงชนโคโค ทัวทุกภพไตร พนแผ่นดินคอน
ใครจักเจรจา เท้จกระลำพร คตไว้ในสมร
นอกท่าเมตตา

๑ คุ้งตั้งจอมจุล จักรพรรดิพงศ์ขุญ ผู้ทรงสมญา
เวสสันดรทอง คิลกจุทา ธรรมทรงบรรพชา
ต่อนเห็นมี

๑ สมเด็จพระโพธิสัตว์ พงพราหมณพัตติ ประมาทวาที
ท้าวหวาคหวนองค์ สดุ้งฤกั ตรองกิจสองศรี
นกในอนูมาน

๑ รอยสองสัณฐาท ยินคำสามารถ แห่งพฤตมาจารย์
ระรังกัลวไภย ไปจากสถาน ช่อนกายกุมาร
ในที่ใดใด

๑ ท้าวมีพจนาท พราหมณอย่าอาฆาต นกน้อยฤไทย
เราจักลลิตา หาสองสายใจ ตรัสแล้วครวไล
เทาทางพนสเนท

๑ พระเสด็จประเวศ ตามรอยบทเรศ ทั้งสองนฤมล
ถนุเทยวเลียวลลิต ครอบคืบคืบคล ตลากะชล
โยกขรณเณนา

๑ สันรอยบทมัลย์ ทรงทราบพระญาณ ว่าเอกองค์เอา
รสเร็นสระศรี ทั้งสองยพเยาว บัดท้าวทรงเส้า
วนเรยกลกยา ฯ

๑ อ้าพ่อชนินทรนวงศ์ วรรณกรรมมารา
เออเจ้ากเกิดตระกูลมหา ณเสวตฉัตรไชย

๑ เมืองมิ่งมกุฏมหันตกรุง สรรคักดีอำไพ
กอบเกียรติยศสิริมไห อติเรกมโหฬาร

๑ ไยพ้อบอาสกลม	มนจิตรเจษฎา
ท้อแท้แลเห็นพระชนกา	ขมิควรจะคิดปลง
๑ ให้พราหมณ์ภิกขาจรประกาศ คณะชาติทูลพงศ	บริภาษนานาน
มันหมิ่นประมาทพระบิตุรงค์	ฤ็
๑ คุณฤ็ษิตรณเรศ	ฤ็
เราไสคกระษัตริย์สมมติสาร	ฤ็
๑ ใครใดบอาจครหา	ขมิเคยจะไผ่ฟัง
คำพาลประเจียรอรจะพัง	กิจเห็นบกเง็บใจ
๑ เพียรพิศลีขานลวิโรจ	กระอุอกระบมใน
ข้วยขมจะเมือจรกระไล	มรณาศชีวา
๑ พ้อดวงมโนบรรพต	วราชาลลลา
มาเป็นชลึงคทิพสุธา	อมฤตยรคกาย
๑ คับแค้นกำเคาอาครุเพศ	แลเทวษจะคลาคลาย
เจ้าจงประจากกระสินธุสาย	ชลชาติสระศรี
๑ ช่วยพ้อบำเพ็ญกุศลเพิ่ม	บรมรรณโมลี
อย่าให้นิราศกิจวิธ	สิริพทุณณิพงศ

๑ อ้าปากเพื่อนทุกขอนาถ
ร่วมชีพร่วมหทัยปลง

๑ จงมีมโนวราณิน
แก้สัทวแลสังสทนการ

๑ เวียนว่ายเสวยทุกข์ทุกข
ขบขันขบกำขบขบขบขบ

๑ ไหนเลยจะล่วงบวรโลก
คัษชาติชราพยาธิมร

๑ ใครไต่คจะส่องนิกรพัน
ชนข้ามมหรณพเห็น

๑ เพื่อโลกละล้าวกมลรัง
ปานกลนสมุทชลชลา

๑ ตัวโมหมีคสมรमार
ยังลมประหารภพประไลย

๑ โลกล้ำเอานิกรหมู่
แม่มาคจะหมั่นคจุมหา

วราชาธรรมวงศ์
ธกร่วมศรัทธาทาน

มิตรภาพสังสาร
ก่อเนกหนักตน

อวิชาผดุงผล
มคโมกขนครวร

ชลโสมสาคร
รณทุกข์ก็เต็มเข็ญ

คติภพก็ยากเย็น
ทุกข์สัจอนัตตา

ขมจืดจะปราถนา
ก็อุโฆษหวนไหว

กลวายุเกรียงไกร
ผิวพศอยู่อุตรา

ชนพานิชาคลา
คิริรัตนใหญ่หลวง

๑ หุ้มเหล็กจะหล่อสุมแขง
คายนิกกระชัยทุกขกระทรวง

๑ ไบ้อาจจะตำนมหรรณพ
พันพาลพเนจรแลใน

๑ แต่ลูกกระลอกโลกประสพ
เคียวตองจะแตกวิจุณลี

๑ น้ำที่จะพานิกรสัตว์
พอกคิกคนึงจิตรประเมิน

๑ เกศราสุวรรณขรรจร
ล่าเลิศจะเล่นชลสนาน

๑ ถงทาเกษมสุขสวัสดิ
คลนหมนมหนคอกศล

๑ ครึงนณพอกบมยล
เหมอนเจ้าจะเป็นมรรควิถ

๑ พ่อยุเจริญผลผดุง
คสร่างแสงวงแลณินหาร

แลทองแดงลลวง
จะสนิทสะโคโค

แลจะหลบจะหลีกไภย
พระสมทวาร

จะกระทบกระทั้งที่
ก็จะยบระยำเียน

แลวิบัติรหกรเหิน
ยมเทียงจะทนทาน

มประเสริฐประสิทธิสาร

แลจะลวงจะลุดล

นคเรศโสภณ

ยม้อาจจะยาย

วรพักตรไครมี

วรโพธิยาญาณ

พทชบุตรเนานาน

ปัตเรศราชิน

๑ เชิญพ่อครุฑจรประลาต
มาเปนสำเภาณพมณีน

๑ แล้วยพ่อจะสรรค์กิจประกอบ
เอาส่วเศษสัมมปธาน

๑ แผ่นพิศจะแผ่พระหริโ
คามกายกระดานคจประสง

๑ เส้าสามจะสรรค์พระบารมี
สายโยงรยางวรเฉวียง

๑ หางเสื่อสมาธิวรคุณ
แท่นธรรมพหุสตกถา

๑ เกตราประทับสติปฐาน
แกมแก้วผลึกวรวิไล

๑ อาสน์เอี่ยมสุวรรณบุษบก
ทรงเทริดสอาดแลแก้ววาม

๑ โพชนงควิเชียรศุภประเสริฐ
ถ่องทองมณีนพสำเภา

แลอย่าหวาคมโนถวิล
เพ็ชรรัตนแกมกาญจน์

สัมภาระแลแก่นสาร
กลดกประดัยกง

ตปธรรมบรรจง
คประกัยประกันเพรียง

สมคังษรายเรียง
บรมรรณสัจจา

อติเรกมเหพาฬาร์
แลสมอเสมอใจ

กนกกาญจน์อำไพ
ยวิเศษเงางาม

พระขรรค์ทั้งสาม
รุจิเรกเพริศเพรา

แลประทุกระอัยเนา
ก็จะแน่วจะแน่อน

๕๙

๑ เอาทานประทัยแลคิลมัย

เปนนทรพิยเสยียงจนจะจร

๑ สายกิ่งจะหยั่งกมลองค์

เมตตาทะตังกรณกาง

๑ เกรองสูงเสวตมยุรฉัตร

เอาเจตสิกผลอกม

๑ เข้มกล้องจะส่องชลวิถิ

ค้อมรรคัสยบรรยาย

๑ เสรีการจะกุมพระกรทรง

กล่าวคือนพระญาณทศอนันต์

๑ อาจหักหทัยจะประหาร

พ่ายแพ้พิณาศจรประไลย

๑ จักชนคณานิกรลง

คนธรรพัสบรรณกนิริ

๑ พรหมินแลอินทรคณา

ถวนสอสงขยขวร

ยวิสุทธิสังวร

แลทเรศแรมทาง

อนุমানธกว้างขวาง

กลไยสยัคคิม

แลธวัชกระชิงชม

แลประคัยประกาศกาย

ทฤษฎีโดยหมาย

คจดวงรวรรณ

วรสิทธิแสงขรรค์

ก็จะคมคือนกรคไกร

กิลศมารแลหม้ไภย

กนิโรธทนต์

นพมาศนาวี

อัสเรศวิชาธร

ทียุชาทั้งโลกร

ก็คระคกคระเครงโครม

๕

๑ ไต่ถุภษทิวารศุภคิถิ
 กกกก้องกลาหลประ โคม
 ๑ ทังถอนสมอสรสำเนียง
 ครนครันสนันพิภกใน
 ๑ หลดลลอยกัลลวงชลฉะฉาน
 คลนโลภระลอกแลออกศล
 ๑ ข้ามโสมสัสมุทคลา
 หมายแม่นมหารวิเชียร
 ๑ ชันช่อฉกาอมรเมศ
 ไปรยทิพสุวรรณกสุมา
 ๑ เราสองจะสู่สิริสวัสดิ
 ทุกขโคกพยาธิจะผเอน
 ๑ พ่อลูกจะน่านิกรสู่
 สันภาพอาสวแลใน
 ๑ พ่อยอดขี โยพระพิตุเรศ
 ยกยอดมกุฏพระบรมมา

แลยินดีจะไห้โหม
 ตรียางคหวั่นไหว
 อดิเรกเกรียงไกร
 พระสมุทวิงวน
 บริการจลาจล
 บมิดาจะเบียดเบียน
 บมิแวงระแวงเวียน
 อมฤตยพารา
 กรเกศจะกฤษดา
 สุธเสียงจะสรรเสริญ
 บวิบัติประเมียนเมิน
 มรณภาพพันไภย
 คิวโมกขไสคไส
 นรเบญจมารา
 วรรณชรีขคลา
 อภิเษกให้บิทร

๑ ^๕ตั้งจิตรจำนนสรใน
^๕ชนจากกระแสดลิละจร

กระตัญญมเหศวร
 เถอะนะพ้ออย่าหน่วงนานา

๑๖ ^๕ชาลิลักษณเลิศกุมาร
 บพิตรบิดาอาคร

^๕พงสาสนนฤบาล

๑ ^๕ตรกการปรีชาคําณ
 วงศาเสวตสวรรค์

องค์อาคมประยว

๑ ^๕ไยควรเน่งให้ออกญา ^๕ถึงโทษัญหา
 คคิยควรควรขาน

๑ ^๕แม่พราหมณพฤตมิจงจักผลาญ ^๕ชีพตูลู่หลาน
 ทเวษถวิลเวรตน

๑ ^๕เสร์จิตรกบคเล็กขัวยบน
 บคินทรชนกนังเนา

บึงเกศค้อมคต

๑ ^๕ทวิกรเทรติเคียรโคยเคา
 ทรระกองสยงกชชวา

^๕รพบนเบองเพลา

๑ ^๕ชยมขก้าเคาแคอา
 ประสาศมีคล่องคล่องมาน

^๕ครเคอคอส

๑ ท้าวเห็นลูกท้าวท้าวขาน

คนสถิตยฐานใด

๑ ชาล้หลักคำเคลือบไข

แต่ตแลต่างคนหนี

๑ ท้าวสคัยแสดงกิจโดยปริ

ว่าอรเนาสระสรวค

๑ บัดเอนโอยจุออกมอรอัน

พิไรประโลมสุนทร

๑ แฉกชายชาล้ว่าวอน

ทรรทงแลเทียรเชษฐา

๑ เบิกไขกสมโสภา

โรชรบเสด็จควนไคล

๑ ถึงถวายบังคลเคียมไท

เฉวียงสมเด็จบิตรงค์

๑ สองโคกชลไนยไหหลง

บพิตรท้าวชนกา

คำเอนโองการ

เขอลหลักไภย

ชาเชอกระวี

ไพเราะหรรษาพรณ

นางทรงอนุสร

จจากสระสา

กรกอดเชิงไค

ตกต้องบาทบงส์

- ๑ เทียนทิพประทุมทองทวา สวยศตโสภา
 กระพุ่มสัพรรณตรอยตร
 ๑ ขานเบิกกลีบช้อยเชิดชู ร่องรียเรณู
 ลอองลอยเสาวคนธ
 ๑ ท้าวทอทฤษฎ์วินยล สองสัคนฤมล
 กำสรคัลลคหฤไทย
 ๑ อาสุกรรแสงพิสมัย พรายธาราไร
 สุชลพรั้งพรวตา
 ๑ ตกต็องปฤษฎางคสองรา สองพระปฤษฎา
 คณัยทั้งสองกุมาร
 ๑ อำไพเพียงแผ่นสุรกาญจน์ ร่องพวงประพาฬ
 วิเชียรประเสริฐเชิดฉาย
 ๑ บิตรงคทรงโลมลยกาย กำโยมสองสาย
 สวาทอย่าไคกเสียใจ
 ๑ สองทรายทรวงสองคณัย มโนเพื่อพิสมัย
 สัมคัสมาคมทาน

๑ จันทกไร้เส้นศฤงคาร	เชื้องเคื่องกันการ
คคิเพราะอาจอวยบุญ	
๑ คพนไ้มสังสน	ทรรภาพเป็นทน
จะทำอทศทคตา	
๑ จิงอวยสองสมรเสมออา	รณร่วมชีวา
นิวัตรทเรศแรมทรวง	
๑ เพอภูมิโพธิสัตวปองปวง	ไ้แหนหวนหวง
คณกุมารกุมาริ	
๑ จิงเสร์จสมพงค์สร้อยศรี	สรวเพชญโมลี
ทิลกโลกเลิศไกร	
๑ ให้สองประคิษฐานทันใด	โถมสองวิไลย
วิลาศเฉลิมนัยนา	
๑ ทรงยังพระญาณจินดา	ไ้ไหนพราหมณ์พฤตมา
จะครองครุณไ้ดี	
๑ อุประไ้มยแม่ดวงสุรศรี	หม่นเมฆหมอกมี
จะปกขมิดแสงสุรย์	

๑๐ ควรอาตมจะคาคำคุณ
ประมวญพิภักตเป็นตรา ฯ

๑๑ เสรีไทถวิลหวัง
ขัตติยโยงการ

๑๒ อำพ้อผู้ร่วมไร
ราคายพยพลสอง

๑๓ ชาลีเฉลิมวัย
พ้อจำจำนงจง

๑๔ เยี่ยวไทจะไถ่องค์
คำเขือแกล้งแจ้ง

๑๕ เหาอวยพฤตมาษา
จึงพนัวยยาววัน

๑๖ ส่วนองค์อนงนาฏ
จักรุ่นเจริญทราชม

๑๗ จำเพิ่มพิภักตคำ
อย่าพ้อจะเคืองกาย

ราคาศระมูล

วรจิตรเจตนา

พจนาทสังสนอง

บิตุเรศทำวิหปอง

ศุภลักษณ์อย่าลืมหลง

วิธมนาวสาทรวง

จิตรคำบิดาเสกตง

นิรทาสอย่าแคลง

ประมาณมาศสหัสขันธ์

จกถวันสุวรรณพันธ์

วจักรสกลพราหมณ

ขนิษฐน้อยพวงงาม

สิริสุนทราภาย

พธิตบพิทวิหลาย

คณงน้อยมโนเนนา

๑ ว่าตบิศาไ้
รสรักยเทียมมเทา

๑ พระลูกประลาตทรวง
ไ้เชิงจะชิงชัง

๑ เฝอเฝอจะเมอมี
พงจิตรขนิษฐหมาย

๑ นำทรพยประสาทยา
พาจรประสมสอง

๑ จักเลื่อมจะเลี้ยววงศ์

อาสรวประยรเรา

๑ จิงเพิ่มพิกคอง

ค่อจอมจุฬา

๑ จิงอาจจะไ้แทน

ค้อมาศกหาปาน

๑ อิกทาสชายหญิง

คชสารแลกาษร

ครุช่างกรณเอา

จทเรศผวงหวัง

ชนกากไ้เพียงพัง

เสน่หลองเสน่อกาย

มณษย์ชาติประชาชาย

กมลหวังจะคู่ครอง

จกเสร์จสำเร็จปอง

ประสาใจจำนงเนา

วรชิตยาเทา

สรวคักติกระษัตรา

คองงควัฒนา

นียราชภิเษกสถาน

พฐทิพยพาพาล

สทถวนสถาวร

แลมหิงษอัศคร

กักำหนคเสน่อกัน

๑ ท้าวตรีศพิศคาค่า

เฉกช่างวิเชียรสร

๑ เสรีเสด็จยรยาตร

จากสระสโรชชวน

๑ ลหน้าพระอาศรม

นั่งเห็นออลงการ

๑ กวักหัดถคารสเรือก

มารบครุณวงศ์

๑ ปางเถาตชีช

ฟังสารสโมสรร

๑ น้อมเกล้าสโมธาน

เฝ้าบาทภิเศกปรา

๑ สมนัดพระเวสสัน

ยลยาจกาลี

๑ ยกเยื้องเฉวียงหัดถ

สองสศสวาทวงศ์

พระคนยชโคยพลัน

พิศคามณีนวล

ก่น่านาฏสองสงวน

ยพราชลลิตา

รจิเรกรรนา

ทิพยอาสนอินทรองค์

พฤตมิพราหมณาจ

บุตรอาตมาพลัน

ชกชาติทพลพนั

ณกมลก็ปริดา

ก็คะคลุกคะคลานคลา

รณคอบคคิม

ครราชญา

คจโคยจ้านงปลง

ฉกกุมพระกรองค์

ชติยายพาพาล

- ๑ หักถั่ววาพระกรกม
กัษทวงพระสันทาน
- ๑ ทรงหลังชลาลง
ตั้งจิตรอติศไท
- ๑ ไข้เข้าประสงค์สม
หวังแต่พระโพธิญาณ
- ๑ ท้วเทพธรรณี
มาเป่นพยานยล
- ๑ ขอเสร็จปราธนา
ตรัสโปรดคณาใน
- ๑ เสร็จสรงสีโนทก
ทรงโสมนันคิน
- ๑ ออกไอยธุอทานตรัส
อำครอาจารย์
- ๑ อันสองตรณเรศ
ร่วมชีพอาสัญ

พระเต้าเต็มนทีธาร
 บริจาคตะหนี่ใน
 กรพราหมณทัณฑ์ใด
 เศษเข้าศรัทธาทาน
 บัณฑิตศกุงการ
 แลจะโปรดประชาชน
 จรลิตระบัตกล
 บุตรทานก็ปลื้ใจ
 บรมาธิภิสมัย
 อนาคตถึงถวิล
 อามฤตยวาริน
 ตนานาถภิมย์ทาน
 ขบลดรรธอ้อนหวาน
 พฤตมิพราหมณเพศพันธุ
 นึกเกิดประจากครรภ
 สีนะหนักสหัสสา

๑ แแต่อาตมามี

รักสัตยจะปราธนา

๑ กว่าสองพระองค์เอา

จึงอาจประสาทดวง

๑ ปางทำวธอนุญาต

ภูมิรุกขบัณฑิ

๑ ทุกทิศทิศา

บทยังอโณไทย

๑ ครนครนสนั่นเสียง

ลั่นแลขประแปลขบน

๑ ไซ้เชิงรคเคื่อน

ฝนคาลมหัดจรรย

๑ เมฆลากล่อแก้ว

เหาะลอยแลลอยชม

๑ รามสรวทเคอดคาล

เป็รองเป็รียงสำเนียงน

วรจิตรเจตนา

พุทธภูมิใหญ่หลวง

รสอันจะจากทรวง

ชีพให้รัก

วรราชสองศรี

ก็พิณาคหวาคไหว

ก็ชอุ่มคะคลุ้มไคล

แลพยัပ္พโยมหน

วิชร้องคำรามรน

นภากาศเฉวียนวัน

ปถมาวสาสน์

ก็อขัดพรอยพรอม

วิเชียรช่วงสำราญรมย์

ขจรทนานนฤบดี

ก็กว้างขวานจะราวี

นฤนาทคินคอน

๑ ทวยเทวบุตรบน
ชวนเทพอัสสร

๑ เล่นการมโหรีศพ
ไปรยทิพยบุษบัน

๑ ทวณัฏฐิ์พระอาศรม
แจ่มใจประจงถวาย

๑ อมรอัสสรรุกขมูล
พิมานทอง

๑ อมรเทพยก็เมียงมอง
ทฤษฎี

๑ ทศนบรมภายี
กมลจง

๑ วรพทณัฏฐิ์มโนคง
อุทิศทาน

๑ เทวอษณัฏฐิ์สร้องสาร
กุลาหล

คิขรินทรหิรัญจร

ก็จะจับระบำบัน

ก็ตระหลบทั้งสรวงสวรรค์

ขจรคนธอปปาย

บริเวณธเวียงราย

วรบาทยคินทรสรย์ ฯ

อันสถิตยจรูญ

เยี่ยมมบัณูชราช้อง

อวยคนันยมี

จึงจะอาจอง

สาธุการการ

๑ อมรนิกรเบืองบน

กยัค

ชั้นนภากาศ

๑ เทพกัณฐะเปรมปรีดิ์

ณจักรวาฬ

ร้องประกาศนี้

๑ บวรอมรเทพพรหมมาร

แลรป่า

ชั้นธชฌาน

๑ ไสพศกนิฐฐานา

สราญรมย์

ภวรรคพรหมา

๑ อมรกมลชนชม

มณัศใน

นิกนิยมนสม

๑ สัตวนิกรโคโค

เกษมสุข

จักประจากไภย

๑ เพราะพระชินวรขัตทุก

สราญครัน

สู่คิวโมกข์สนุก

๑ อมรชัยสรพรหมกัน

ถวายเป็น

ไปรยบุษบาบัน

๑ ทกขอุปทวะโพยไภย ธวัษตร	แพพินาศโท
๑ บรมบวรสวัสดิ อย่าพานองค์	โรคราคี
๑ อมรชัยสรต่างทรง สำเนียงถวาย	ชัยประสานสัง
๑ อมรชัยสรภิปราย กมลมาลย์	โมทนาหมาย
๑ อมรชัยสรกฤษดาญ จนอำไพ ฯ	ทุกพิมานกาญ
๑๔ เบื้องบนมหาสมุทร อีกเขายคุนธรไศล	ศิขรินทเกรียงไกร แลเนมินทอิสันธร
๑ บรรพตสุทัศน์นอศกร ทั้งเจ็ดเป็นจอมนคอมร	ณวินิตตกลิงขร สถิตยทัพพิมานเมือง
๑ ขุนเขาเอนกจะคณนา คฤงจะมีจิตรประเทือง	หิมวานันตเณอง ประทักษิณถวายกร

๑ อ่อนเอนรเนนตนฤนาท

พนภูมิภาคพิภพจร

๑ ล่วงกลาณนรท

พานพิศกระพือพิภกใน

๑ สองแสนแลหมื่นจตุรโยชน์

ไยอาจจะทนกลการ

๑ กระทบสเทือนจรกระทั่ง

วงกฎพระอาศรมกฏ

๑ เพอพทณภาพพระบุตรทา

จักนำคณานิกรยัง

๒๑ ฝ้ายคงคาสินธุเยือกเย็น

สาคนคเห็น

๑ ไหลเขี้ยวเกลียวกลุ่มกับันคาล สลิลประทะฉะฉาน

เสียงพลกลาน

๑ ฟองคลื่นครันกระทบโถม

เพลงเสนาะไสม

หิมวาสวนาคร

กระทบวายุหวั่นไหว

พยรองชลาลัย

ปถพีส์เทือนทาน

จรณินทรหนังกนาน

วรบตรบารมี

มหิกลพนาลี

คจเพียงจะภินท์พึง

นอทิศแสงหวัง

นฤพานก็คาลเป็น ฯ

ชลจรรกกระเซ็น

กระทั่งธาร

กระเครงโครม

คจครียประโคม

มนต์ศา

๑ สรรพสัตว์นาในนทีคลา	ยทจรก็ประกา
คาศธารา	ลเลมไคล
๑ ว้ายแหวกวนชลไรไร	รคะสกลไสว
แสนสำราญใน	กระแเสสินธุ์
๑ ราชเหราแลกุ่มกิล	ยวทรนคิน
ผกผงาคณ	พะพานค
๑ ฌนากฉลามว้ายตามคลุมภ	มกรจรผล
พ่นกระสินธุ์	คนองกาย
๑ แสนสัตว์วารินก็มากมาย	กลกมลจะหมาย
อัญชลิตราย	ก็ทุกตน
๑ โกมุตในสระก็ไสถณ	ปทุมกุสุมปน
นิลลบลพ	ตระบัดไย
๑ ลินจงจงกลนี้ใน	ขจรสวิไลย
ฟุ้งตระหลบไฟ	พนัศสถาน
๑ ชดอภกกันแลกลีบขาน	วิวิจิตรปาน
คังรำเพยพาน	ถวายนม

๑ ภูมิรินทร์อรังรมชม

ต่างสราญรมย์

๑๖ ปางมหาหิมวันตบันฑาล

อเนกกลาภหลายพรรณ

๑ ยุงยางเคียนเคยมเหียงหิน

มขามมค่าชานาง

๑ พรกประปรูปรงปริงปราง

สนักสมอยอยม

๑ สนโคกแสงลักสูงสม

กทุมมะทรางกร่างไกร

๑ พร้าวพร้าวพรกพรากพรมไพร

รำควนรกำจำปา

๑ เกษแก้วกกกุ่มกรรณิกา

แลเทียนกจูนอินดง

ปญฺญบุษปทุม

มเหฬาร ๗

๕ พนพฤษาสาร

๕ คุกเคอคงคิน

๕ จิกจันทน์แจจาง

๕ รกเวียงวังรม

๕ ตาเสือสาชา

๑๑. เหยง^๑หัน^๒หาด^๒เหว^๒มหา^๒หง^๒ พพอ^๒ไผ^๒พง^๑

สละเกลี้ยงเทร้งหวาย

๑ ขนนขนนแนนนองเนยมราย ลางลึงเหลอหลาย

พวาระหว่างนางนวน

๑๑ ลางเหล้าทรงคอกคกคกร ผลผลิตผิตผวน

รถประหลาดหลากแปน

๑) หมูไม่มีผลหากเห็น ควงคอกกระเด็น
๒) กาลวิบตอศจรวย

๑๑ ลมหวน^๑บัว^๑น^๑ก^๑ง^๑ย^๑ค^๑ย^๑น^๑ เพ^๑ย^๑ง^๑ก^๑ร^๑น^๑า^๑ง^๑อ^๑น^๑
ร^๑บ^๑ำ^๑บ^๑ำ^๑ร^๑เ^๑อ^๑ฎ^๑า^๑ส^๑า^๑ย^๑

๑ โอนยอดทอดหย่อนโยนปลาย ปางต้องลมชาย
ก็อ่อนระทวยไปมา

๑ หม่นกเนนาในหิมวา จัปจิกพฤกษา
 ๒ ๒
 ๒ ๒
 ๒ ๒

๑. เขาชิ้นคคคคคค
ก่งไม้ไชชชชชช

๑๒ ๐ คณะสัตว์เพศ

คณะพวกจรใน

๐ สัทธิราชณของ

วรฤทธิกัหาญ

๐ นรสิงหขันธ์

แลมฤคเถลิง

๐ คชสารจรนำ

คณะฝูงมहिมา

๐ สรเสียงสัตว์ก้อง

จรเล่นชลสินธุ์

๐ คณะพวกพยัคฆมา

วนะเวชสถาน

๐ ธกัษบณประเปรียง

กลพฤกษไสว

๐ คณะสัตว์ใน

ทุกขตนธกัคลา

วรเดชประไพ

หิมวันตพิศาล

แลคนองจิตรพาล

จรเที่ยวประละเชิง

อติเรกท่าเกิง

หฤทัยกัคลา

กิริณาริยา

จรลุ่มจลินท์

สรเทอนครคิน

สุขรมยสำราญ

จรมาขมิแนน

ทศทิศกัไกล

สรเสียงแลกัไกล

จะพินาศวนา

มหิคลพสุธา

จรคลาครคิง

- ◎ อรอุ้งกนิรนาง
ยพเรศกัทรอง
- ◎ นชกริควรรกร
- ◎ มุจลินทไสว
- ◎ ๑ ทศทิศอัศจรรย์
ลมนานธกัคลา
- ๑ ทินกรจรเคลื่อน
วิริสุขสยาย
- ๑ ๑ กษณันนบพิตรพงศ์
- ๑ เห็นเหตุมหัศจรรย์
- ๑ ๑ แสนไสมนันตัก
- ๑ เคียรพองสยของชน
- ๑ ๑ ทรงนั่งภรมย์ชม
เห็นออาสน์อลังกาญ
- ๑ ส่วนเถากระยาจก
ไต่สองสวสัทธิ

ศุภลักษณอนงค์
 วรพักตรประไพ
 หัตถ์พ่อนจรใน
 วรหวังจะบูชา
 จลลลลลล
 เหตุอันจรคล้าย
 วรรณจรฉาย
 คุจเต็มวรรณ ฯ
 อิศเรศรังสรรค์
 ทศทิศกุลาหล
 วรพักตรไสยา
 ยัถิเกิดประกอบการ
 บรมีพระบตรทาน
 จนแกมณมี
 วณิพกกระลัษี
 ศุภลักษณทั้งใจ

๑ พระเชษฐาชาymi
ยลเถาณกาใจ

๑ พณชนองรบ

พราหมณหวดกุมาร

๑ ผินหน้าแลหลังรบ
ร้องกริตหวะหวัดปอง

๑ เถาลากกระชากคุด
คลาคลนแผ่นไคล

๑ ค่วนเคินผละผลิลลาม
พลาคล้มตโคงแคง

๑ เครือเถาลคาคัง
เงอนหลคสลายพลัน

๑ ชาล็กกุมกร
ยังณสสถานคา

๑ กายสัณรกรวิ
กลวเถาจะทั้นจง

ลีเน่หนุชนาฏไท

แลจะตักนิษฐา

อิกรณ่แทนพระน้องยา

ตรณีนกรับรอง

รูกขเถาธทั้งสอง

จิตรหวาคประหวั่นไภย

กรเคินจะค่วนไคล

วนเวศรแหงแขง

แลบขามตบงแรง

อรทัยสธาพลัน

กรสองวิลาวณย์

จรจากพระหัตถา

วรรณชค่วนคลา

บศท้าวบพิตรพงค์

ทุกขท้าวพระองค์ทรง

จรจับพระกายไป

๑ เพียงโพสุวรรณมาศ
 ลมพานกระบทยไหว
 ๑ สองชบคีโรแนบ
 กรรแสงสอินพลาาง
 ๑ ซาลิซลักร
 แทยบาทยิเบศรสूर्य
 ๑ โอัจอมถวัลยวงค์
 ฉนโคธทคณา
 ๑ ปางเมื่อพระแม่จาก
 ไปสู่พนาลี
 ๑ พาลูกพิลาปอา
 ทลฝากคไนยไท
 ๑ ควรรณาพระบิตุเรศ
 ยกลกอุทิศยา
 ๑ ไม่ท่าพระเทพี
 แจงกจิบรรยาย

รกขชาติสลับใบ
 ใ้้กรรกรกราง
 ทรแทบสยาทางค
 วรเชษฐุชลิทล
 คีรคิลิเพญพุน
 กัฟโรพระวาจา
 บิตุรงค์พระลูกยา
 บตรไต่บปรานี
 วรวากกุฎี
 พนเวศพฤกษไพโร
 คุรภาพธาโร
 ธิบดินทรนักรหนา
 ขมิเวทนาตา
 จกไคณโคยคาย
 ชนนธสองสาย
 แลฤควนกระทำทาน

๑ โอไอ้พระทลเกศ^๒
 ช่างเอาพิโรธราน
 ๑ ความผิดบดคมี^๑
 ทำโทษโทษา
 ๑ ยิงร้องก็ยิงรำ^๑
 ความเจ็บก็เจ็บใจ
 ๑ เห็นลกะเมื่อมรณ^๑
 นาทจะท่มองค^๑
 ๑ ท้าวพ่อยเห็นผิ^๑
 ปางลูกประไลยไกล^๑
 ๑ โอไอ้พระทรงเดช^๑
 ว่าลูกก็เพื่อนพูน^๑
 ๑ แต่น้อยอนาถเนา^๑
 ติดตามเสด็จคลา^๑
 ๑ นีช่างไฉนท้าว^๑
 สังเวชสวาทองค์^๑

แลกะไรพฤตมาจารย์^๑
 จิตรเคือกไฉนนา^๑
 แลทชัยเมตตา^๑
 ชีพเพียงประไลยไป^๑
 รุกรันบปราไสย^๑
 แลตลอดพระทรวงทรง^๑
 ทิจะจรรกสุคทรง^๑
 มรณาคกลางไพร^๑
 ชนนิบเห็นใจ^๑
 บมียลพระบาทมูล^๑
 บทเรศจะอาสุร^๑
 ทกขเพทนามา^๑
 นประเทศภูผา^๑
 กทเรศประยรวงค์^๑
 บมิกคคณิงปลง^๑
 บียบุตรสองรา^๑

๑ ถัง^๒ท้าวศร^๒ทฐาจิตร
พอให้พระกนิษฐา

๑ ควรไปเป็นไวยยา
นยังกำลังชม

๑ แม่ท้าวขยานิจ
ข้าขอทฤษฎี

๑ พอนช^๒ไค^๒เสวย
ชาล^๑จะทลลา

๑ ครึง^๒น^๒ก^๒ท^๒ส^๒ค^๑
แล้ว^๒ล^๒ก^๒จะ^๒จาก^๒จร

๑ โอ^๒ไธ^๒น^๒เรน^๒ทร^๒สุ^๒ร^๒ย^๑
ลูก^๒หลา^๒ก^๒ประ^๒หลา^๒ค^๒พร^๒า^๒ห^๒ม^๒ณ^๑

๑ เหตุ^๒ไค^๒ฤ^๒ค^๒ไค^๒
กา^๒เยน^๒แล^๒ห^๒ฤ^๒ไค^๒ย

๑ ผิด^๒พร^๒า^๒ห^๒ม^๒ณ^๒พร^๒ห^๒เม^๒ค^๑
ใช้^๒ชา^๒ติ^๒ม^๒น^๒ษ^๒ย^๒อัน

จะ^๒อ^๒ท^๒ิ^๒ค^๒ทา^๒นา

อร^๒ว^๒าย^๒เส^๒ว^๒ย^๒น^๒ม

ว^๒จ^๒กร^๒ก^๒เ^๒็น^๒ส^๒ม

จะ^๒เ^๒็น^๒ห^๒พร^๒ะ^๒ชน^๒น^๑

มิ^๒ตร^๒ภา^๒พ^๒ส^๒อง^๒ศ^๒รี

วร^๒พ^๒ัก^๒ตร^๒พร^๒ะ^๒มา^๒ร^๒คา

ก^๒ย^๒ิ^๒ร^๒า^๒ม^๒ธ^๒า^๒รา

บ^๒ท^๒เร^๒ศ^๒บ^๒ธ^๒า^๒ว^๒ร^๒ณ^๑

ส^๒ค^๒ค^๒ิ^๒ช^๒ล^๒ิ^๒กร

แล^๒เ^๒ร^๒ะ^๒เว^๒ศ^๒ท^๒ร^๒า^๒ร^๒า^๒ม

สุ^๒ร^๒รา^๒ช^๒ท^๒ร^๒ง^๒นา^๒ม

ค^๒น^๒น^๒น^๒า^๒อ^๒น^๒า^๒ถ^๒ไ^๒จ

บ^๒ร^๒ษ^๒ไ^๒ท^๒ษ^๒ก^๒ี^๒ม^๒ิ^๒น

ก^๒ิ^๒เ^๒ร^๒ะ^๒ก^๒อ^๒บ^๒ณ^๒กา^๒จ^๒กร^๒ร^๒จ

พ^๒ฤ^๒ค^๒มิ^๒เ^๒พ^๒ศ^๒พ^๒ร^๒ต^๒ธ^๒ร^๒ร^๒ม

สุ^๒จ^๒ริ^๒ต^๒ส^๒ว^๒ส^๒ติ

๑ รอยพวงอสุรศักดิ์
ในห้วยละหารม

๑ เปนยาจากภาพ
ไปลัษพระชนกา

๑ ใครเห็นตระหนักรัก
คิดพิศพินิจการ

๑ ฤาควรรพระบิศา
ไปมีเมตตาใจ

๑ ทลท้าวธิดา
ห่อนเยอนภิปรายเปรย

๑ ถึงท้าวขโปรคเกศ
แต่ทรงพระปรานี

๑ ค้วยเจ้ากยอมเยา
แอบองค์พระมารดา

๑ คังบุตรไปคก
พรากแม่จะเมอมร

ทนยกขันผ

จิตรแก่งจำแลงมา

ผจะขอพระลูกพา

ก็จะเสพภักษาหาร

ก็จะทักว่าแท้มาร

นิกแน่นตระหนักรใน

ทศนาครุณในย

จะลีเน่หพระลูกเลย

ธิบดินทรคาลเฉย

แลฤคุษฤติ

วรราชชาลี

ยุพเรศกัณหา

วยุพาณกายา

รียประทานย โยทร

ลีหราชไกรสร

รณภาพค้วยอดนม

๑ ขอให้พระน้องนาง
ยังห้องวนาक्रम

นุชนาฏเสวยรมย์
ประวิบัติพระชนนี

๑ แต่ข้าผู้เชษฐา
ตามกรรมก่อนม

ณะลาครไลล
แลเป็นข้าพฤตมาจารย์ ฯ

๑๖ ข้ององค์วรราชกุมาร
คคิตวยเรองพฤตมา

กรรแสงทูลสาร

๑ สมเด็จพระบรมราชา
ค้ำนึ่งมโนนึ่งเนา

รภองค์อุเบกขา

๑ ส่องสารส่องเอกองค์เอา
พระเชษฐาท้าวทวนทุล

รสร้าฎาเอา

๑ ข้าแต่ชนกนาถนเรนทรสุริย์
ที่พราหมณกระทำไพบพาล

อินทิจอาตุร

๑ ฟ้างชีพชีวาวยปราณ
บสุเทวษฤติ

แต่ข้าบทมาลัย

๑ ค้วยเป็นธรรมดาโลก
ช้วงบแหวกสังสาร

สรวพลัตวไคมี

๑ เสวยสุขทุกขเนื่องนิกาล
ขวันบ่วงอาตมา	ต้องโทษทรมาน
๑ ข้ำบาทโคกเสียวิญญา
แลยิ่งกว่าโคกเสียสกนธ์	จรจากบาทา
๑ ทุกเทียบทบแผ่นภูวคณ
พระบาทบพิตรสองศรี	ไหนดเลยจกยล
๑ เคยเฝ้าเย็นเข้าเปรมปรีดิ์
จะเคยทเวศบาทา	เป็นนิจถามี
๑ ทุลพลาถฉินพิศตรพจน
เจ้าพเพอนพทรพล	แก้แก้วักณหา
๑ อ้าแม่เย็นยามพระชน
บเห็นเราสองสูญหาย	นี้จากไพรสณฑ์
๑ จักให้โหยหาห่อนวาย
กำลังจะน้อยถอยชนม์	โคกท่มทอดกาย
๑ อประไมยคจแสงสุริยน
บได้กแห่งเหือกไหล	สองนทีทน

- ๑ เหมือนทรวงมารคาอาลัย ลูกสองโสดไกล
 อระเพิงสิ้นชวัน
- ๑ ไอนุชร่วมไรร่วมครรภ์ เราจากไอศวรรย์
 ก็เนาอาศรมสขา
- ๑ แต้นจักจากกลา ค้าวแดนคุลีดา
 แลพกบ้องหอนเห็น
- ๑ เราไทเคยเที่ยวเข้าเย็น เคยอยู่เคยแปน
 บรมสุขโสดใจ
- ๑ ที่เล่นเย็นเย็นล้วนไพร ทองโคกสนไสว
 พระพายรำเพยพัดพาน
- ๑ ชัมพูกาสาขาศิลการ บังแสงสุริฉาน
 ก็กลเสวตฉัตรไชย
- ๑ เราสองเคยนั่งอาไศรย ชมนกในไพร
 อันจับทุมามากมี
- ๑ เบญจวรรณสัตวาโนรี สาลิกาพาที
 จะแจ้วจะจ้อคลอกรวณ

๑ พันธ์^๑เคย^๒ชม^๒แล้ว^๒ชวน

๑ ชน^๑แหม^๑ล้า^๑รว^๑ล

ล้า^๑รา^๑ญ^๑ไป^๑ส^๑ร^๑ง^๑ส^๑ระ^๑ศรี

๑ เก^๑ย^๑บ^๑ญ^๑จ^๑ป^๑ระ^๑ท^๑ม^๑เม^๑ค^๑มี

๑ ก^๑ล^๑น^๑แล^๑ว^๑จ^๑ร^๑ล

ถ^๑ว^๑าย^๑บ^๑ิ^๑ต^๑ร^๑ง^๑ค^๑ท^๑ร^๑ง^๑ธ^๑ร^๑ร^๑ม

๑ เป^๑น^๑น^๑ิ^๑จ^๑ห^๑่อ^๑น^๑เว^๑น^๑เว^๑ร^๑ว^๑น

๑ แ^๑ล^๑ว^๑ส^๑อ^๑ง^๑ช^๑ว^๑น^๑ก^๑น

๑ ก^๑เ^๑ล^๑เ^๑น^๑เ^๑ร^๑อ^๑ง^๑เ^๑ล^๑เ^๑น^๑น^๑า^๑

๑ ก^๑า^๑ษ^๑ร^๑ส^๑า^๑ร^๑เ^๑ล^๑ว^๑ต^๑อ^๑า^๑ชา

๑ ส^๑ิง^๑ห^๑ร^๑า^๑ช^๑เ^๑ล^๑เ^๑ย^๑ง^๑ผ^๑า

๑ ก^๑เ^๑ล^๑เ^๑น^๑ล^๑ม^๑ัง^๑ม^๑ัง^๑ก^๑ร

๑ อ^๑ง^๑ค^๑อ^๑อ^๑ก^๑ญ^๑า^๑เ^๑อ^๑อ^๑า^๑ว^๑ร^๑ณ

๑ บ^๑น^๑ค^๑ว^๑ย^๑ค^๑ิน^๑ค^๑อ^๑น

๑ ป^๑ระ^๑ท^๑า^๑น^๑ใ^๑ห^๑เ^๑ล^๑เ^๑น^๑เพ^๑ริ^๑ศ^๑พ^๑ร^๑า^๑ย

๑ เ^๑ร^๑อ^๑ง^๑เ^๑ล^๑เ^๑น^๑ย^๑ง^๑เ^๑เ^๑น^๑เ^๑ร^๑เ^๑ย^๑ง^๑ร^๑า^๑ย

๑ แ^๑ต^๑เ^๑พ^๑ก^๑ย^๑ส^๑า^๑ย

๑ ส^๑ว^๑า^๑ท^๑จ^๑ะ^๑ส^๑ญ^๑เ^๑ล^๑เ^๑ย^๑ไ^๑ก^๑ล

๑ จ^๑ั^๑ก^๑ร^๑อ^๑ค^๑ฎ^๑า^๑ม^๑ว^๑ย^๑บ^๑ร^๑ร^๑ไ^๑ล^๑ย

๑ ย^๑า^๑ก^๑เ^๑เ^๑น^๑เ^๑น^๑ไ^๑ค^๑น

๑ ก^๑เ^๑ตาม^๑แ^๑ต^๑ย^๑ญ^๑ส^๑อ^๑ง^๑ร^๑า

๑ ก^๑ั^๑ม^๑พ^๑ัก^๑ต^๑ร^๑ไ^๑ช^๑ั^๑ก^๑ร^๑ร^๑ม^๑ก^๑่อ^๑น^๑มา

๑ เ^๑น^๑ท^๑า^๑ส^๑พ^๑ฤ^๑ต^๑มา

๑ ท^๑า^๑ง^๑อ^๑ร^๑ญ^๑ก^๑ัน^๑ค^๑า^๑ร

๑ ปางชชกเฝ้าเฝ้าพาล
กยนิชฌันไคโดยใจ	ชคเข้าคละคลาน
๑ เฝ้าเหลือบแลลนไวไว
พิโรธคือเพลิงเผาผา	บพระสองไท
๑ นวญไคธารกรลลลา
ครมสยพระหน่อเนานาน	ลุมขพระอา
!
๑ เฝ้าคร่าหัดสองสังสาร
แลผูกพระกรซ้ายขวา	เฮาเฝ้าวัลย์พาน
๑ ตอนตต่อพักตรออกมา
ฤไทยธิราชทรงธรรม	บเกรงนรา
๑ อาสุรสองตรุณรังสรรค์
พิลาปกำสรวญสังคาม	กรรแสงรำพรรณ
๑ ข้าแต่อกิศรเรืองราม
อนเอนนตเหลอหลาย	ทรงพระคุณนาม
!
๑ ฤท้าวหนึ่งไคดูดาบ
สวาทยออกอุทร	คิงข้าใช้สาย

๑ พราหมณ์ทำโทษเทียรเมื่อมรณ^๕ เหมือนค^๕โคจร^๖
จะต^๕บม^๕กร^๕หนึ่ง

๑ ค^๕งน^๕ญ^๕าร^๕อด^๕ช^๕วัง^๕ ช^๕วิต^๕ล^๕ก^๕ห^๕วัง^๖
วินาศ^๕ใน^๕ห^๕อง^๕ห^๕ิม^๕วา

๑ ถ^๕ว^๕าย^๕กร^๕เท^๕ริ^๕ค^๕เก^๕ศ^๕ลา^๕ค^๕ลา^๕ ไ^๕ค^๕ล^๕จ^๕า^๕ก^๕ข^๕า^๕ท^๕า^๕
โท^๕ท^๕ำ^๕ว^๕ส^๕ถ^๕ิต^๕ย^๕ส^๕ำ^๕ร^๕า^๕ญ^๕

๑ ปี^๕ต^๕ร^๕ง^๕ค^๕ไ^๕ปร^๕ค^๕ท^๕ร^๕ง^๕ส^๕ือ^๕ส^๕า^๕ร^๕ ส^๕อ^๕ง^๕ส^๕ัง^๕พ^๕ร^๕ะ^๕ม^๕า^๕ร^๕
ศ^๕ร^๕ะ^๕ค^๕ว^๕ย^๕ร^๕เ^๕อ^๕ง^๕ค^๕ค^๕

๑ ว^๕ำ^๕ส^๕อ^๕ง^๕ส^๕เ^๕ค^๕ส^๕ุ^๕ข^๕เป^๕ร^๕ม^๕ป^๕ริ^๕ค^๕ พ^๕ฤ^๕ต^๕มา^๕พ^๕า^๕ล^๕
ป^๕ระ^๕โล^๕ม^๕แ^๕ล^๕เ^๕ฝ^๕ย^๕ง^๕ค^๕ไ^๕น^๕ย^๕

๑ เ^๕ร^๕เ^๕อ^๕ง^๕เ^๕ล^๕เ^๕น^๕ส^๕อ^๕ง^๕เ^๕ล^๕เ^๕น^๕ห^๕เ^๕ล^๕ม^๕อ^๕ใจ^๕ จ^๕ง^๕จิ^๕ต^๕ร^๕ถ^๕ว^๕าย^๕ไ^๕ท^๕
พ^๕ฤ^๕ค^๕ต^๕ำ^๕ง^๕พ^๕ัก^๕ต^๕ร^๕า^๕

๑ ไ^๕ห^๕ี^๕ท^๕ำ^๕ว^๕เท^๕ย^๕ร^๕ส^๕ิ^๕ท^๕ธิ^๕ช^๕น^๕ก^๕า^๕ ก^๕่อ^๕เก^๕อ^๕ร^๕ก^๕ษ^๕า^๕
เก^๕ษ^๕ม^๕ด^๕ัง^๕เก^๕ำ^๕ก^๕อ^๕น^๕ก^๕า^๕ล

๑๑ ช้างสองเท้าทางทรสถาน

๑๒ ตนกบุรีแห่งหน

๑๓ จักไค้มีมายล

๑๔ เทวษเสวยโคกกา

๑๕ คุจกิงสมเค็จออกญา

๑๖ พระแม่แลลกสายใจ ฯ

๑๗ เบองบนพระบาทอิศรพงศ์
๑๘ พังคำล้าเคญทุติคไนย

๑๙ กรรแสงกระสันยุบลสั่ง
๒๐ ท้าวแสนสลคสมรรอน

๒๑ เล่ห์สารเสวตศุภสวัสดิ
๒๒ สึงเวชีวเวกกมลชล

๒๓ สุกท้าวจะทนทฤษฎี
๒๔ สู้ห้องพระอาศรมวิหาร

๒๕ อาสุรพระสองสีเนหพ้อ
๒๖ เคยเนาแลแนบหทัยไท

๒๗ เถินเถอนกัณการ

๒๘ พกตร้าวออย่าทน

๒๙ ยกชีพชีวา

๓๐ พทธโพธิสัตว์ไท

๓๑ นรนาถวิงวอน

๓๒ สุธเสียงจะแจ้วจร

๓๓ อรุเพียงประไลยลน

๓๔ ขรรษรัตนสกนธทน

๓๕ เนตรนองธราธาร

๓๖ คมนาอุธการ

๓๗ กัชบพกตร้าคาญใจ

๓๘ จะทเรศแรมไกล

๓๙ ธิบดินทรพิคาสงวน

๑ แต้น^๒อยมคตงแลอภิบาล
ยังเยาวกยังม^๑จะควร

๑ ชอบสองเสวยภิรมยชม
บุญ^๔บ่อน^๑ส^๑เพียญชนวรา

๑ ยามเย็น^๑ก^๑ยอ^๑ส^๑ริยจะย่า
สองสายสวาทอระวอน

๑ ใครไคจะคต^๑ร^๑ณ^๑เรศ
ไสจสร^๑ง^๑ส^๑ฐา^๑ทิ^๑พ^๑ร^๑า^๑เพย

๑ อนิง^๑ทางจะเทาพนพนม
ฉ^๑ญ^๑จิ^๑แล^๑โย^๑ชน^๑จะ^๑บ^๑ร^๑

๑ สอง^๑เค^๑ิน^๑ก^๑ไ^๑ด^๑ย^๑ว^๑ร^๑ส^๑ย^๑
บา^๑ทา^๑จะ^๑ท^๑น^๑จ^๑ร^๑ค^๑ร^๑ไ^๑

๑ ทัง^๑เ^๑ถ^๑า^๑ก^๑ทำ^๑ธ^๑ิ^๑กร^๑ณ^๑ก^๑ม^๑
ทัง^๑พ^๑ร^๑า^๑น^๑พ^๑เ^๑น^๑จ^๑ร^๑มา^๑ติ^๑

๑ ค^๑อ^๑พ^๑ัก^๑ต^๑ร^๑ก^๑ผู้^๑ชน^๑กา^๑
ล^๑บ^๑เ^๑น^๑ต^๑ร^๑จะ^๑น^๑า^๑ค^๑ร^๑ณ^๑ไ^๑ป

ก^๑ี^๑ป^๑ระ^๑ค^๑ิน^๑ป^๑ระ^๑ค^๑อง^๑น^๑ว^๑ล^๑
ท^๑ิ^๑จะ^๑ท^๑ค^๑ค^๑ต^๑า^๑ต^๑า

ช^๑น^๑น^๑ช^๑น^๑ก^๑กา

ร^๑ส^๑ก^๑ล^๑อ^๑ม^๑ณ^๑อ^๑ม^๑น^๑อ^๑น

จ^๑ร^๑ห^๑ล^๑า^๑ย^๑ค^๑ุ^๑น^๑ร^๑

แล^๑ก^๑ระ^๑ว^๑น^๑ก^๑ระ^๑ว^๑า^๑ย^๑เส^๑ว^๑ย

บ^๑ร^๑ิ^๑ภ^๑ญ^๑ช^๑ฉ^๑ล^๑า^๑เล^๑ย

แล^๑ป^๑ระ^๑เล^๑้า^๑ป^๑ระ^๑โล^๑ม^๑ช^๑ว^๑ญ

ธ^๑ร^๑ค^๑ม^๑อ^๑น^๑น^๑ต^๑ค^๑ร^๑น

ระ^๑ย^๑า^๑ย^๑ไ^๑ส^๑ค^๑ก^๑ี^๑ส^๑ค^๑ไ^๑ก^๑ล

ก^๑ช^๑ร^๑ช^๑เร^๑อ^๑ง^๑ไ^๑ร

แล^๑จะ^๑บ^๑ว^๑ม^๑บ^๑ม^๑ี^๑ค^๑

ก^๑ร^๑ค^๑ร^๑า^๑ถ^๑ป^๑ร^๑า^๑น^๑

ม^๑ั^๑ย^๑า^๑ท^๑ิ^๑น^๑า^๑ไ^๑ท^๑ร

ก^๑ี^๑ส^๑ิ^๑ห^๑ว^๑า^๑ย^๑ป^๑ร^๑า^๑ไ^๑ส^๑ย

แล^๑จะ^๑ต^๑ก^๑ิ^๑ร^๑อ^๑ย^๑พ^๑ัน

- ๑ มั่นหมื่นประมาทภูมิขก ฅวอยู่พนาวัน
 ตกยากขยลพริยพรรค พลพฤษทไยมี
- ๑ ทาวนกกนงมนัสทรวง รลวงทวงฤทธิ
 เพอแนสวาทนิวณย ยรสรราชทราวมสงวน
- ๑ ชังหวังจะแหวกกิลเศศมาร ขมีทานทวยทวน
 ครนโมหมัคกมลหวน มนจิตรกัเจษฎา
- ๑ ฅนโกรธพิโรธชติพราหมณ์ กระทำหยามขเกรงอา
 รมณัฏกระทำอิกรณสา หคไค้กคแคลน
- ๑ ป้างก่อนแลกลสขสวัสดี เสวยรมยเมืองแมน
 มีหม่เสวกานิกรแสนย จตรงคกัยอมฆ่า
- ๑ เพียงอย่างกระยาจกประกาย ขมีอาจะเอือมทำ
 คุมเหงสหัสสรุสคำ ปรวาทคกาจใจ
- ๑ ถึงไรกรัศิลปกร ธนศรแลขรรคไชย
 ผูกแล้วจะตามจรครไล แลจะยิงให้ลัมลง
- ๑ จักพนควยขรรควชิรา วลเสียงแลสยจง
 ส่าใจทมนทรทนง ปรมาทเราผู้เฝ้าขุน

๑ พระลูกประหลดสมรช
เยียบไคจะให้พฤคณิสถล

๑ ควรอาตมาจรจรล
ใจแล่นจะนำพระบุตรคลา

๑ ท้าวไทถวิลนักรณหวั
ทาเพิ่มแลเพอสนเณหม

๑ แลวรธรรงบกมลมาน
กัษเคอศอกรรมนัสใน

๑ องค์ญาณกุศลสัมปยุต
เห็นทางวิถพิชิตมาร

๑ ออแต่อกิตยรพปาง
โลกปองจะเป็นพทุธวิไสย

๑ ย่อมอาจจะอวยอทิศทาน
จึงเสร์จสำเร็จกมลต

๑ ปางนณอาตมกตัง
หวังไปรคประชาชนจะชม

พิตกุกการุญ

กระทำโทษพาธา

ประหารหันชีวาสา

ประโลมเลียงแลคุด

อกุศลเขียนบี

มนะอาจจะเป็นไป

ประหารหักมุนิไท

พิปริตทำลายลาญ

กพุงผดจรั้งการ

พทุธโพธิสัตว์ไท

กรหน่อมุนินทใน

วิเศษสร้อยสยัมภ

มนการณโคยผล

คจดังประสงคัสม

ปณิธานณอารมณ์

คิวกโมกขเรือราม

๑ คังญาจะมาประทษจิตร
 สาทรรกระทำนัวรณงาม

๑ ยก^๒ลูกจะแลก^๑อริยวงศ์
 พิตพราหมณ์^๑ก^๑ท่านทฤษฏี

๑ ท้าว^๒นกก^๑คน^๑งน^๑สรทรวง
 พ้อ^๒แตก^๑กำ^๑เคา^๑อิศ^๑รใน

๑ อำ^๒คร^๑เพส^๑สัน^๑คร^๑ทวง
 ญา^๒ท่าน^๑จะ^๑ทำ^๑ป^๑ณ^๑ติ^๑ปาน

๑ แร^๒กร^๑จะ^๑ร^๑อ^๑ช^๑ค^๑ต^๑ส^๑ต^๑ว^๑
 คัง^๒ญา^๑บ^๑มี^๑วิ^๑จร^๑ณ^๑เภา

๑ แต้^๒เร^๑ม^๑กร^๑ก^๑ิ^๑จ^๑ป^๑ระ^๑จ^๑ก^๑ษ^๑
 ต^๒อง^๑แลก^๑พ^๑ระ^๑ล^๑ก^๑อ^๑ท^๑ิ^๑ศ^๑ป^๑ลง

๑ จ^๒ึง^๑เส^๑ร^๑จ^๑ก^๑ิ^๑เ^๑ก^๑พิ^๑ช^๑ิต^๑มา^๑ร
 ต^๒ร^๑ส^๑เท^๑ศ^๑ธ^๑ร^๑ร^๑ม^๑พิ^๑ส^๑ม^๑ย

๑ ใ^๒เห็น^๑แท^๑แล^๑ท^๑า^๑ว^๑ก^๑อ^๑ธิ^๑ฐ^๑า
 ช^๒ม^๑ค^๑ย^๑อ^๑ค^๑ร^๑ห^๑ท^๑ย^๑ต^๑ท^๑ง

พิ^๒ปริ^๑ต^๑ทำ^๑ลา^๑ย^๑ลา^๑ม

แล^๒ฤ^๑ราช^๑ญา^๑ษี

แล^๒จะ^๑หล^๑ง^๑พิ^๑ฆ^๑มา^๑ฏ^๑ชี

ร^๒จ^๑นา^๑ม^๑โน^๑ไ^๑ฉ^๑น

บ^๒ริ^๑ภา^๑ษ^๑ญ^๑ไท^๑ย^๑ไท

น^๒ร^๑นา^๑ถ^๑เน^๑ง^๑นา^๑น

ค^๒ิล^๑ก^๑โล^๑ก^๑ไ^๑จ^๑อา^๑ร^๑ย^๑

ห^๒ิน^๑ชา^๑ติ^๑ป^๑ระ^๑ชา^๑เ^๑ฉ^๑า

จ^๒ร^๑ร^๑ต^๑น^๑น^๑ค^๑ร^๑เ^๑นา

ส^๒ติ^๑เว^๑น^๑ก^๑ม^๑ล^๑หล^๑ง

วิ^๒ถ^๑พิ^๑ก^๑พ^๑ระ^๑โพ^๑ธิ^๑พ^๑ง^๑ค^๑

ก^๒ร^๑ณ^๑ต^๑ัง^๑มิ^๑ตา^๑ไ^๑จ

ว^๒ร^๑ญา^๑ณ^๑อน^๑น^๑ต^๑ไ^๑น^๑ย

จ^๒ต^๑รา^๑ว^๑ิ^๑ย^๑ส^๑จ^๑จ^๑ง

น^๒ว^๑ส^๑ว^๑ช^๑ม^๑ภ^๑ข^๑ง

ค^๒ป^๑ระ^๑ห^๑า^๑น^๑ป^๑ระ^๑ห^๑ัก^๑ไ^๑ห^๑ย

- ๑ เมื่อนำพนายแลกรรมกร
องค์อาตมากับมิโคย
- ๑ เสรีทรงพระธรรมวินิจยัง
ทองพักตรผ่องกลอุไทย
- ๑ ท้าวทวนเสด็จจรจรล
นั่งอาสน์ทองคสิริสา
- ๑ ส่วนเถาทัชฌรัสร่าง
ทวนเค้นประโคยมรควิถิ
- ๑ พาสองสวัสดิอิศวรวงค์
เต็มพิกพเนพนัคใน
- ๑ ย่ำเหยียบประสัคศิขรแขง
ก้าวพลาคผงาคพิมุขเมิน
- ๑ เถาวลย์แลวงกรตรุณ
ทริยสองกลุสรนริน
- ๑ เล่นเหลียวลล้าจิตรรวัง
คณะพราหมณะจะตามคลา
- คตังกุกฏบุรุษปรา
รภาไถ่ก็หลีกหนี
- จะพิโรธกระทำไพบ
ที่จะทำประทุษฐใจ
- แลวิสทกคิลไมย
จรเยยมสมุเมรมา
- มุขบรรณคาลา
ทรสขสวัสดิ
- จรทางพนาลี
หิมวาวนาไลย
- วรราชริบไคล
นุประเทศพนมเนิน
- แลตะแบงตะบึงเคิน
กลั่มคว่ำคะมำคิน
- สละลุ่มประจากอิน
ทรว้าวชนกกา

๑ กายสันรวิกกมลรว	จิตรกลวิพินาฏช
พิทม้วยประหม่าแลกับมี	สติหวาดประหวั่นขวัญ ฯ
๑๖ ปางเฝ้าผรสโทษอาธรรม	ผวาลูกชนพลัน
๘๘ กวงถลนเต็มตบง	
๑ โกรธาตาแดงหน้าตง	กระตบท้าวผางผง
๘๘ ทล่งมาทนต์ทนต์	
๑ จับกรผูกเถาว์ลล	เงอไม้เท่าตี
๘๘ ชำช้ตระคอกคั่นคำ	
๑ เหม่เหม่ออเจ้าไยยำ	เกรงกุเลยกกรรม
๘๘ ของเองแล้วหนอใจแข็ง	
๑ ล้มที่ไรเล่นหนีแรง	โบายสี่จะแดง
๘๘ จะว่าเราร้ายร้นรา	
๑ พร้าพรูลากถุทารกา	รียบเร่งตเบงมา
๘๘ ก็ลูงนำอาศรม	
๑ ต่อกัฏฐรสรีโยคม	สงสารทราวมชม
๘๘ ชาลีส่นองว่าวอน	

๑ ข้าแก่นเรนทรสุรย์บิทร
เป็นทาสทชีห่อนคิค

มละกุนให้จร

๑ อาสรวลกละยสกันนิค
ต่อนาทนงไยยา

พราหมณ์ตตามตค

๑ นิงไต้ยมิพร้องพรายคำ
เราแล้วทโททำมา

โอไอสรอยกรรม

๑ อ้าอรกณหาน้องอา
ทงว่ากำพราทงสอง

เห็นแต่ชนกา

๑ แม้มิชนนียกครอง
จะตองกระหน่ำรำไยย

ไไหนเราพน้อง

๑ กายลูกกล้วนรวรอยไยย
ซังเฉยตงไช่หน่อองค์

บมสุดแรงรอย

๑ โอแก้วกนิษฐอนงค์
ชพิตเราเมื่อเมืองสวรรค์

ละร้างให้ปลง

๑ อยู่ไยให้เถาอาธรรม
ทงว่าประกายทูลพล

ขู่เข็ญไยยวัน

- ๑ ส่องสารแก้วกัณเฑนฤมล ฤไทยจิตรจน
กำสรคสลตอ๊กอวน
- ๑ ส่องเนตรคว้าน้ำเนตรคววญ จอมเกศมเหศวร
ไปทรงการุญลูกเลย
- ๑ พลัดจากอกแม่หอนเคย ทนหัวลูกเอย
กั๊งพรากวิหคในวัง
- ๑ ครึงนไคทนทกขัง ตกไร่แรมวัง
มีสาชาสายณหเยน
- ๑ อ้ายเถาตคำขี้เขญ เลือดตาจะกระเด็น
เพียงทาสสินไถ่ในเรือน
- ๑ เถานยกขนิผเถอน ทำให้เลอะเลือน
ล็บแล้วจะหักคอกิน
- ๑ ทูลไทเท่าไรห่อนยิน เมินพักตร์ไยผน
มาทอดพระเนตรเลยนา
- ๑ สุกทนลูกถวายบังคมลา ขันปกเกล้า
อยู่สขจำเวญพรหมจรรย

๑ กนเมือคกงม้วยชวัน
เปนนตรธิขตถวलयวงค์

เมือคณเขตรคณ

๑ อนึ่งค้อยขอฝากเอกอนงค์
กตัญญูต่อยศลาย

นนทลีชาตรง

๑ ยากแค้นทรพลงชวนวาย
สู่เสาะแสวงเลี้ยงกัน

ชีพิตเพียงวาย

๑ ผิดผิดคิกก่อนงคทณท์
ชาน้อยรักสองเสมอสอง

ปราศจากภยัน

๑ ข้าแต่พระร่มโพธิทอง
จะได้คณรองบาทบงส์

ไไหนเลยพี่น้อง

๑ เสี่ยงแจ้วแจ้วเจอยเรื่อยพวง
ชม้อยลห้อยแลพลง

น้ำเนตรไหลลง

๑ เก้าจบไม่หวนผิงผาง
คงยังวังเวงวิเวกทรวง

วังระร่อยไปกลาง

๑ ปางนั้นพระเวสสัน
ทอศทศนาทวง

ครบนทิลกรลง

วทนบุตรบุตร

๑ ชีโลกกระทำไพย
กัณหากุมาร

๑ ฝากชนนีนาค
คุดอคนรอน

๑ โอไอพ้ออูนอก
ใครเลยจะโลมแล

๑ อัสสาสคังคัก
น้ำหน้าสลดลง

๑ สองเนตรธเฑงคุด
โคกไทรมฤไทยไท

๑ ขณญาพระไตรลักษณ
คักห้วงคอบ่วงมาร

๑ เปนองค้อเบกขา
พุทโธโพธิญาณเตือน

๑ ปางไททเวรรนวงค์
เมอชทุพลพิกลช

กรโยยบปรานี

ชรออินชอนนวนอน

คูลบาทจะลาจร

รอมเภาเก่าเคาแค

ถูระหกระเหินแห

ชลอเก่าพอเขาลง

ธกักลัดพระทรวงทรง

ลพิลาปภาไร

รตโรหิณีใน

ธจะชุดจะเคว้าทธาน

ธกักหักประหารผลาญ

วิเชียรช่วงต่อดวงเดือน

พระปรีชาบพันเพ็ญ

ประถมจากขามมี ๆ

อภัพงศธเรษตร

ธกักเร่งตะเบงโยย

๑ ตามทางทุรุคัธรรทุเรค
หอบหิวลหวยกรชโรย

๑ สงสารกนิษฐูรนาง
ไอ้เชษฐูชาลือภิงค์

๑ เราสองมาตองจรวีบาก
ทนทุกขทุกขจล้าเค็ญ

๑ กรนองจะหลดชิรกระชาก
ไไหนเลยจะไต่มรคทาง

๑ ไอ้เวรโคทนวิบาก
ใครโคกระทำกมนิยม

๑ เวลาที่วากรจะคล้อย
ลมพัตรบัตกรกขญา

๑ เวรหลังมน้ำตณณา
เร้งร่าตระหน้าชีวะจะวาย

๑ คุจโคธเทียมคณกไถ
เหมือนชชกชชรรณกรรจ

วนเวศระเหโหย

จะกระทั้งประตคอง

ธจะวางชีวิตปลง

กัยเคยจะชุกเข็ญ

ทินียากสยากเย็น

วรบาทรบขาง

ทลิดากบละวาง

ธทุเรศทุเรมย์

จรยากธอยากนม

สละให้ทชีตา

ธลห้อยลโหยหา

รอร่าร่ากาย

ลียเชษฐูสองสาย

ฤจะรอกตลอควัน

บุกไล่ปฏักัน

บมิเวทนาเลย

๑ ผูกเราพ^๑น^๒อง^๑ต^๑ร^๑ณ^๑ทา

ถู^๑ลา^๑ก^๑กระ^๑ชา^๑ก^๑ต^๑ล^๑บ^๑เค^๑ย

๑ ว^๑ิง^๑ร^๑อ^๑ย^๑ร^๑ร^๑จ^๑ร^๑ค^๑ร^๑ไ^๑ล

ค^๑อ^๑ย^๑ห^๑ล^๑ย^๑ว^๑ณ^๑แ^๑ง^๑ช^๑น^๑น^๑ิ^๑ท^๑ร^๑ง

๑ อ^๑้า^๑แม่^๑ม^๑ท^๑ริ^๑ธ^๑ว^๑ร^๑น^๑าง

เค^๑ย^๑แ^๑น^๑บ^๑ณ^๑อ^๑ม^๑ช^๑อ^๑ร^๑เ^๑ว^๑เ^๑ย^๑ง

๑ เ^๑ย^๑น^๑ย^๑้า^๑ท^๑ิ^๑ม^๑ม^๑พ^๑ร^๑ก^๑ม^๑ว

ห^๑ล^๑อ^๑แ^๑ร^๑ง^๑จะ^๑ร^๑ัง^๑ฤ^๑ท^๑ย^๑ร^๑ท^๑ม

๑ ไ^๑อ^๑ก^๑ร^๑ร^๑ม^๑ห^๑น^๑อ^๑ก^๑ร^๑ร^๑ม^๑ก^๑ร^๑แล^๑ว

ไ^๑ห^๑น^๑เล^๑ย^๑จะ^๑ต^๑า^๑ม^๑พ^๑ร^๑ะ^๑ว^๑ร^๑ชา

๑ ค^๑อ^๑ย^๑แม่^๑บ^๑เ^๑ห^๑็น^๑จ^๑ร^๑ว^๑ิ^๑แ^๑ว

น^๑ก^๑ห^๑ว^๑ง^๑จะ^๑ล^๑ัง^๑อ^๑ม^๑อ^๑ม^๑ร

๑ ห^๑ิ^๑ค^๑ถ^๑ส^๑อ^๑ง^๑ก^๑ั^๑ต^๑อ^๑ง^๑พ^๑น^๑ธ^๑น^๑ัง

เร^๑า^๑ไ^๑ท^๑ป^๑ระ^๑ช^๑ุ^๑ม^๑ค^๑ิ^๑ร^๑ถ^๑ว^๑า^๑ย

๑ น^๑้า^๑เ^๑น^๑ต^๑ร^๑ธ^๑ไ^๑ห^๑ล^๑ท^๑ล^๑ล^๑ห^๑ล^๑ัง

ถ^๑ิง^๑มา^๑ต^๑เ^๑ร^๑ค^๑กุ^๑ล^๑ม^๑ค^๑า^๑ล

ร^๑ก^๑ร^๑้า^๑ก^๑ั^๑ท^๑า^๑เ^๑ย

ย^๑ะ^๑เ^๑ย^๑ะ^๑ย^๑้า^๑ร^๑ก^๑้า^๑อ^๑ง^๑ค^๑

ช^๑ล^๑ไ^๑ห^๑ล^๑ส^๑ล^๑ค^๑ล^๑ง

ธ^๑ก^๑้า^๑ส^๑ร^๑ค^๑ก^๑ั^๑ส^๑ค^๑เ^๑ย^๑ง

ณ^๑ห^๑้า^๑ง^๑อ^๑ร^๑า^๑เ^๑ย^๑ง

จ^๑ร^๑ค^๑ร^๑ส^๑ก^๑ิ^๑ร^๑ม^๑ย^๑ช^๑ม

ม^๑ณ^๑ห^๑ว^๑ร^๑ห^๑ว^๑ย^๑น^๑ม

ย^๑ปะ^๑แม่^๑ม^๑ท^๑ริ^๑มา

ท^๑น^๑แ^๑ก^๑ว^๑ห^๑ก^๑เ^๑ห^๑า

ล^๑ิ^๑ย^๑พ^๑ค^๑ระ^๑ล^๑จ^๑ร

ณ^๑มา^๑แ^๑ค^๑ล^๑ว^๑พ^๑เ^๑น^๑ค^๑ร

ธ^๑ร^๑เท^๑พ^๑ย^๑ท^๑ัง^๑ห^๑ล^๑า^๑ย

ย^๑ม^๑ิ^๑ย^๑ัง^๑จะ^๑ต^๑ัง^๑ก^๑า^๑ย

ท^๑ค^๑น^๑ข^๑ั^๑ส^๑โม^๑ธ^๑า^๑น

ธ^๑ก^๑ั^๑ล^๑ัง^๑ท^๑ข^๑้า^๑ว^๑ส^๑า^๑ร

ค^๑ล^๑ไ^๑ห^๑้า^๑ไ^๑ล^๑ย^๑เร^๑า

- ๑ ข้าแต่แม่เห่กรรมหิศ
เถื่อนถาลดาวลยเนา
- ๑ ทังเทพยเทวธชโน
บรรดาธเรองนฤททรง
- ๑ ห้วยธารละหานสรวติรัง
ภมมาคณามรวีมาน
- ๑ ขอกแม่ม้ทริจรประสข
สอขบุตรจะกราบขทวลัญ
- ๑ เชษจุช่ายกนิษจุวรคู้
วังเวงวิเวกหิมวโน
- ๑ ไย้งบาสังคพจนฉี
ห้อยโหนดระโงนสทวไว
- ๑ เสือสิงหกระทิงมฤคร้าย
แรคหมีบม้พจนงม
- ๑ ทวยเทวท้าวทฤษฏีสคัย
น้ำเนตรสสรกกระชกกระเซ็น

ทสถิตยคิขรเขา
รุกขพฤษภไพรรหง
อิศโรธเอกองค์
ทิพโสศจักษุญาณ
วณิงทขาวสาร
ธิปจอมกระหม่อมฉั่น
พอพะพบธทินวัน
ชรลาครไลยไป
ตระโกนก่อประกาศไพร
วนเวศแรมรอย
ชนิครวญครหวนไหย
ววิไหวทริกขक्रम
คชพลายกระหม่อม
สังคเญบยเยียบเย็น
สรวคพิทล้าเคญเขญ
กทวเทวษครัน

๑ จวนภาณูมาศจรจะคล้อย	สกุณพล้อยกระพือขึ้น
ส่งเสียงผสานสทสนั่น	ฤจะถามท้าวสาร
๑ พฤษภาทรงผลแลคอก	ระยงอกผกาบาน
หักโค่นพิกลสหัสกาล	คณคัมหิศจรรย
๑ ลมพัชรขัฏรอกชก ไบก	ปรตโยกกระทั้งกัน
ขุนเขาถึงถึงสุทงัน	ธฤจิตรจะปรานี
๑ วาตาคะฉำกระชะกระฉิว	ไพบ่ไม่ปลิวสวารี
มคคัลมช่อมมรควิล	จรเงียบยะเยียบดง
๑ รอนรอนพระสุริยจะคืบ	จรลืบไคลลง
พราหมณพาสสองวรรณวงศ์	ประตพวงวนาสัณห์ ๑

กุมารบรรพประดับด้วยพระคาถา ๑๐๑

